Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 15 גראָשען — **הײנט 10 זײטען**

נײער פאָלקסבלאַט

№ 21 | Łódź, Niedziela, 25 stycznia 1931 r. | נײנטער יאָהרגאַנג | לאָדז, זונטאָג, ד׳ שבט תרצ״א | № 21

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71

קיינער האָט זיך נישט בעקלאָגט אויף די אָפיצירען וואָס זענען געווען אין בריסק

ערקלערט אין סיים וויצע-קריגס-מיניסטער קאָנאַרזשעווסקי

אינטערעסאַנטע בעריכטען וועגען די אַרמעיען פון רוסלאַנד און דייטשלאַנד

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספּאָנדענט). אויף דער זיצונג פון דער בודזשעט קאָמיסיע ביים סיים איז בעהאַנדעלט געוואָרען דער בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום. אין דער דעבאַטע האָט גענומען אַ וואָרט דער שטעלפערטרעטער פון קריגס-מיניסטער גענ. קאָנאַזשעווסקי, וועלכער האָט אומגעריכט בעריהרט דעם

עניין בריסק

מיט עמפּערונג, האָט ער ערקלערט דער גענעראַל מוז איך קאָנסטאַטירען אַז געוויסע אונפעראַנטוואָרטליכע פאַקטאָרען האָבען אין דער אַזויגערופענער מעשה בריסק, נישט האָבענדיג דערצו קיין שום קאָנקרעטע בעווייזען, זיך ערלויבט צו וואַרפען בלאָטע אויף דער אַרמעי און מאַכען צושאַנד דעם אָפיצירען-קאָרפּוס און די אָפיצירען וועלכע זענען אַמטליך געווען אין בריסק. איך שטעה שטענדיג אויפ׳ן שטאַנדפּונקט אַז די אַרמעי טאָר נישט נעמען

קיין שום אנטייל אין דער פּאָליטיק

און איך בין פון דערמאָהנטען פאַקט געווען זעהר געערגערט. איך שטעל פעסט, אַז יעדער מיליטער-מאַן, וועלכער האָט געדינט אין בריסק, האָט זיין אַרבייט געטון אונטער דער קאָנטראָלע פון זיינע פאָרגעזעצטע און אין הסכם מיט די פאָרפליכטענדע פאָרשריפטען און רעגולאַמינען און אַז אויף זייערע האַנדלונגען האָב איך קיין שום אָנקלאַגעס נישט בעקומען.

דער מיניסטער ווייזט ווייטער אָן, אַז די אַרמעי איז זעהר

א דעליקאַטער אינסטרומענט

און אַז די אָפיצירען זענען זעהר עמפּפינדליך אויפ׳ן פונקט פון האָנאָר, די אָפיצירען, וועלכע ווערען אָנגעגריפען אין דער פּאָלעמיק אַרום בריסק האָבען זיך געווענדעט צום גענ. קאָנאַזשעווסקי ער זאָל זיי ערלויבען צו זוכען אַ סאַטיספאַקציע אָדער דורך אַ דועל, אָדער אויפ׳ן געריכטליכען וועג. זיי האָבען אָבער אַזאַ ערלויבניש נישט בעקומען.

דער בודזשעט פון קריגס-מיניסטעריום האָט רעפערירט דעפּ. פּולק. פּעריקאָוויטש. דער רעפערענט האָט געבראַכט אינטערעסאַנטע ציפערען וועגען מצב פון די אַרמעיען אין פערשידענע לענדער, בעזונדערס פון

דייטשלאַנד און פון די סאָוויעטען

אַלס די גרעסטע און געפעהרליכסטע שכנים פון פּוילען.

דער רעדנער ווייזט אָן, אַז בעת אין דייטשלאַנד ווערט אויף איין מיליטערישער קאָפּ אויסגעגעבען 13.280 זל. אַ יאָהר, מאַכט די זעלבע הוצאָה אויס אין פּוילען און אין טשעכאָסלאָוואַקיי צו 3000 זל., אין פראַנקרייך אַנ׳ערך 5.500 זל., אין ענגלאַנד 7.500 זל. און אַ חוץ דער אָפיציעלער אַרמעי איז אין דייטשלאַנד פערהאַן אַנ׳אויסגעצייכענטע אויסגעשולטע געהיימע אַרמעי פון די מיליטערישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס ווע״ט אונטערשטיצט דורך דער געזעלשאַפט. דער שטאַהלהעלם צעהלט 1 מיליאָן מיטגלידער, קיפהויזער — 3 מיליאָן, רייכסבאַנער (רעפּובליקאַנישע) 3.500,000, טעכנישע נאָטהילפע 300 טויזענד, א.אַ.וו. ארום און אַרום בין

8 מיליאָן קריגס-פעהיגע מענער

פאַר די בעדערפעניסען פון דער אַרמעי בעזיצט דייטשלאַנד קאָלאָסאַלע זאַפּאַסען קריגס-מאַטעריאַל און אַמוניציע.

וואָס אַנבעלאַנגט דעם

מיליטער פון די סאָוויעטען

בעטרעפט דער סאָוויעטישער קריגס-בודזשעט מיט 6 מיליאַרד זל. מעהר ווי אין פּוילען דאָס פּראָגראַם פון דער „פּיאַטילעטקע" זעהט פאָראויס צו ברענגען די אַרמעי צו דער העכסטער מדרגה, פון פולקאָמענהייט אויפ׳ן געביט פון בעוואָפענונג, וואָס זאָל זיך שטיצען אויף דער היימישער פּראָדוקציע. די סאָוויעטען האַלטען אויס אַ שטענדיגע אַרמעי פון 1 מיליאָן 623 טויזענד סאָלדאַטען, אַ חוץ דעם האָבען זיי אַ קאָלאָסאַלע אַרמעי פון דער יוגענד, וואָס ווערט צוגעגרייט צום קריג.

דער קריגס-בודזשעט פון די סאָוויעטען ווערט געהאַלטען שטרענג געהיים, דער פעלקער-בונד האָט נישט קיין שום ידיעה וועגען די סאָוויעטישע מיליטערישע קרעפטען.

דער רעפערענט ווייזט נאָך אָן אויף אַ רייהע מעלות פון דער סאָוויעטישער אַרמעי, אויף דער טעטיגקייט פון דער אָרגאַניזאַציע „אָסאָאַוויאַכים", אויף דער נאַציאָנאַליזירונג פון דער סאָוויעטישער אינדוסטרי, וועלכע קאָן צו יעדער צייט אינגאַנצען אויסגענוצט ווערען פאַר דער פערטיידיגונג פון לאַנד.

דער רעדנער פיהרט אויס, זאַז די לאַגע פון פּוילען ערלויבט נישט אויף קיין שום פערקלענערונג פון קריגס-בודזשעט.

נאָך א קירצער קראַנקהייט איז מאָנטאָג פאַרטאָג, ראש חודש שבט תרצ״א, אין פּיאָטרקאָוו טריבונ. נפטר געוואָרען אין עלטער פון 97 יאָהר

נ״ע פּנחס אליהו פיינקינד

בן דוב הכהן

פון טורעק

אנ׳אייניקעל פון פּאָדעמביצער רב ר׳ משה׳ל חריף,
א תלמיד פון גאון ר׳ שמחה רעהפ׳ש פון קעמפּנאָ
און א ברודער פון בזשעזינער רב ר׳ ישראל ז״ל.

דעם זעלבען טאָג איז דער נפטר געבראַכט געוואָרען צו קבר ישראל אויפ׳ן פּיאָטרקאָווער בית החיים, וועגען וואָס עס מעלדען די קרובים, פריינד און בעקאַנטע

זוהן, טאָכטער, איידעם, אייניקלעך און אוראייניקלעך.

---

50 יובילעאום-קאָמיטעט לכבוד שלום אש אין לאָדז. 50

זאַל „פילהאַרמאָניע" נאַרוטאָוויטשאַ 20

זונטאָג, דעם 8 טען פעברואַר, האַלב 9 אַ זייגער אין אָוונד קומט פאָר אַ

גראַנדיעזע יובילעאום-פייערונג

לכבוד דעם גרויסען און בעליבטען דיכטער

שלום אש

מיט דער בעטייליגונג פון חשיבע׳ן יובילאַר

איינצעלהייטען אין די ווייטערדיגע אַנאָנסען.

50 50

השבת אבדה.

נעכטען איז ביי מיר פערלוירען געגאַנגען א טעקע מיט פערשידענע פּאַפּירען און מעדיצינישע אינסטרומענטען. זיי האָבען פאַר קיינעם קיין שום ווערט נישט.

דער עהרליכער פינדער ווערט געבעטען ביטע צוריקצוגעבען צו ד״ר ר. לעווי, זשעראָמסקיעגאָ 24, אָדער אין אדמיניסטראַציע פון דער צייטונג.

876

Przyjaciółce **REGINIE KAMIŃSKIEJ** z powodu zgonu Jej **OJCA** B. P. wyrazy szczerego współczucia składają

Tola i Benjamin Zylberberg,
Władysław Frajman.

היינט, זונטאָג, ד. 25. יאַנואַר 1931, 6 אין אָוונד קומט פאָר

די אַלגעמיינע יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג

פון די שאָכטעל-מאַכער-קאָאָפּעראַציע

אין לאָקאַל פון דער האַנדוועלקער-צענטראַלע, זשעלאַזנאַ 10a מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) בעריכט פון דער פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 2) פרייע פאָרשלאַגען.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

סטאַרשע וואַרגאַטש, פאָדסטאַרשעס: כאַמאָן, קראַכמאַלניק, האַרטשטאַרק ס׳ בער.

870

מאַשין-מצות

ווערט געבאַקען אַלע טאָג פרישע און דינע ווי אויך מצה-מעהל, אייער-פערפעל און סוכאַרקעס לויט קאָנסטבאַדער סיסטעם

מיר עמפּפעהלען צו יעדער צייט אונזער גוט-בעקאַנטע און פרישע געבעקסען פון אונזער איבעראַל בעוואוסטער צוקערביע

נ. וויינבערג

פּעטריקאָווער 38

טעל. 143-82

אַכטונג, בעקער-מייסטער!

צוליב דעם, וואָס עס קורסירען קלאַנגען, אַז איך זאָל האָבען אינטערעשריבען אַ מעמאָריאַל צו דער רעגירונג וועגען פּערוועה־ען צו אַרבייטען זונטאָג, ערקלער איך עפענטליך, אַז איך האָב נישט קיין שום אהנונג וועגען אַזאַ מעמאָריאַל. אויף דער קאָנפערענץ, וואָס איז פאָרגעקומען אונטער׳ן פאָרזיץ פון ה׳ וואָיעוואָדע, וואו עס איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען די צווייקאָווע קאָמיסיעס און מעכאַניזאַציע, איז גאַנץ אינטערוואַרטעט אַרויסגעטרעטען ה׳ גראַלינסקי און געפרעגט פאַר וואָס ער בעקומט נישט קיין ענטפער אויף אַלע זיינע מעמאָריאַלען פון באַקען אום זונטאָג, אויף וואָס איך האָב גלייך בעמערקט, אַז נישט צוליב דעם זענען מיר געקומען אויף דער קאָנפערענץ, און אומזיסט זוכט אַזעלכ׳ס נאָכפאָלגער צו כאַפען פיש אין מוטנעם וואַסער.

מיט אַכטונג **מ. פּאָזנאַנסקי.**

צו דער עפענטליכקייט!

פון יודישען בעקער-צעך אין לאָדז.

אויף דער פערזאַמלונג, וועלכע איז פאָרגעקומען מוצאי״ק, 24/1 ד.י. איז איינשטימיג בעשלאָסען געוואָרען אויסצושליסען פאַר שעדליכע טאַטען פאַר׳ן בעקער-פאַך דעם מיטגליד **משה פּאָזנאַנסקי** קאָנסטאַנטינער 38 אַלס מיטגליד פון בעקער-צעך.

גלייכצייטיג זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען אַלס מיטגלידער פון בעקער-צעך פאָלגענדע מיטגלידער:

1) שלמה גאָלדבערג (פּאָמאָרסקאַ 33) און
2) מנחם זעליגמאַן (פּאַבסקאַ 24) פאַר נישט אויספיהרען די בעשלוסע פון בעקער-צעך.

די פערוואַלטונג פון בעקער-צעך אין לאָדז.

864

רעדוקציע פון די פרייזען איז נישט קיין קאמף מיט ליכווע

רעגירונגס-ערקלערונג אין דער סיים-קאמיסיע

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים-קאָרעספאָנדענט). אויף דער זיצונג פון דער סיים-קאָמיסיע צו בעקעמפען דעם יקרות האָט אין פער־טרעטונג פון מיניסטער פריסטאָר ערקלערט דער שעף פון אפּראָוויזאַציע־דעפּאַרטאַמענט ביים אינערן מיניסטעריום פּעכע:

די רעגירונג האַלט נישט, אַז אין דעטאַיל־האַנ־דעל הערשען ליכווע־פרייזען, און האָט נישט בדעה אָנצוווענדען די מעטאָדען, וואָס זענען אָנגעווענדעט געוואָרען אין קאַמף געגען ליכווע. די רעגירונג וויל גאָר אויפ׳ן וועג פון פערשטענדיגונג מיט די אינסטי־טוציעס און פערזאָנען דערפיהרען צו אַ רעדוקציע פון די פרייזען און דעם דאָזיגען לאָזונג פערשפריי־טען אין דער געזעלשאַפט. ווען די דאָזיגע מעטאָדען זאָלען נישט העלפען, וועט די רעגירונג אָנווענדען ווירטשאַפטליכע מעטאָדען (צאָל, שטייערען, פּרע־מיעס).

ווייטער האָט דיר. פּעכע ערקלערט, אַז די רע־גירונג האָט שוין אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז ביז׳ן 1־טען פעברואַר זאָלען אַלע מיניסטעריומס צושטעלען רשימות פון די רעגירונגס־בעשטעלונגען. די סומען פון די אויסלענדישע הלוואות זענען בע־שטימט אויף צו פערשטאַרקען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען.

דער אויסטראַלישער גענעראַל-גובערנאטאר אייזיקס איבערגענומען זיין אַמט

מעלבורן, 24 (יט"א טעלעגראַפיש) דער נייער גענעראַל־גובערנאַטאָר דער ייד אייזיקס האָט היינט אָפּגעגעבען די שבועה און איבערגענומען זיין אַמט.

ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ

ווערט צוזאַמענגערופען דעם 2-טען פעברואַר 1932 אין גענף

גענף, 24. (טו) דער פעלקער־בונד ראַט האָט אויף אַ נישט עפענטליכע זיצונג אָנגענומען דעם בעריכט פון דעם שפּאַנישען באָטשאַפטער וועגען צו־זאַמענרופען די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ.

דער בעשלוס פון פעלקער־בונד ראַט ענטהאַלט פאָלגענדע פונקטען:

1) דער פעלקער־בונד־ראַט נעהמט אין אַכט דעם בעריכט פון דער פעלקער־בונד קאָמיסיע און דעם אויסגעאַרבייטען פּלאַן וועגען אַ אַלגעמיינער ענטוואָפנונג.

2) דער פעלקער־בונד ראַט בעפולמעכטיגט דעם גענעראַל־סעקרעטאַר פון פעלקער־בונד צו מעלדען אַלע מלוכות וועגען דעם בעריכט פון דער פעלקער בונד־קאָמיסיע.

3) די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ ווערט צוזאַ־מענגערופען אויף דעם 2 פעברואַר 1932.

4) די ענטוואָפנונגס־קאָנפערענץ וועט פאָרקו־מען אין גענף.

5) דער פאָרזיצענדער פון דער קאָנפערענץ וועט בעשטימט ווערען אויף איינער פון די נאָ־הענטסטע סעסיעס.

6) דער גענעראַל־סעקרעטאַר ווערט בעפולמעכ־טיגט צו מאַכען די פאַרבערייטונגען צו דער קאָנ־פערענץ.

שטורמישער מיטינג פון סטודענטען וועגען בריסק

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש) נעכטען אַרום 12 מיטאָג האָבען זיך אויף דעם הויף פון וואַרשע־ווער אוניווערזיטעט פערזאַמעלט איינעגע טויזענד סטודענטען, בכדי צו דעמאָנסטרירען געגען די בריסקער געשעהענישען. פאַר דעם הויף פון אוני־ווערזיטעט זענען צוזאַמענגעצויגען געוואָרען שטאַר־קע אָפּטיילונגען פּאָליציי אין העלמען.

אויף דעם מיטינג פון די סטודענטען האָט דער ערשטער גערעדט דער פאַרשטעהער פון די יענדע־קישע סטודענטען מאָזדאַר און דאַן דער פאַרשטע־הער פון די סאָציאַליסטען ריבאַרסקי. דער פאַרשטע־הער פון דער סאַנאַציע־גרופּע פון דער אַוויגרופּע־נעם „לעגיאָן פון די יוגנט" זאַגורסקי איז שטאַרק צו שלאָגען געוואָרען, אַז מען האָט געמוזט צו איהם אַ־רויסרופען די פּאָגאָטאָוויע. די דעמאָנסטראַציעס זע־נען פאָרגעקומען אויפ׳ן הויף. אויף דער גאַס האָט די פּאָליציי נישט צוגעלאָזען צו קיין דעמאָנסטראַ־ציעס און צוטריבען די פערזאַמלטע. עס זענען אויסגעהאַקט געוואָרען די שויבען אין דעם פּאַטאָ־גראַפישען אַנשטאַלט פון פוקסען און אין לאָקאַל פון דער רויטער פּרעסע.

בעפרייט דעם געוו. סענאַטאָר דייטשער פון טורמע

קראַקאָ, 24 (טעלעפאָניש) ווי מען דער־וויסט זיך איז נעכטען בעפרייט געוואָרען פון אַרעסט דער געוועזענער אגודה׳שער סענאַטאָר דייטשער.

דייטשער איז דעם פאָריגען פרייטאָג אַרעס־טירט געוואָרען אין שייכות דערמיט, וואָס אין זיין דרוקעריי האָט זיך געדרוקט דאָס קאָמוניסטישע וואָכענבלאַט „כלאָפּסקע זשיציע".

נישט קוקענדיג דערויף וואָס דייטשער איז שוין אַרויסגעלאָזט געוואָרען פון אַרעסט, ווערט די אויספאָרשונג אין דעם ענין ווייטער געפיהרט.

גהאַנדי זאָל בעפרייט ווערען פון טורמע

וויען, 24 (ספ. טעל) פון דעלהי מעלדעט מען, אַז די ענגלישע רעגירונג האָט בדעה צו פּובליצירען אַ אַמנעסטיע פאַר די פּאָליטישע אַרעסטירטע און צו בעפרייען גהאַנדין און די אַנ־דערע מיטגלידער פון אַלאינדישען קאָנגרעס.

אויפנאַהמע פון פען-קלוב לכבוד ביאַליק׳ן

לאָנדאָן, 24 (יט"א טעלעגראַפיש) דער היגער פען קלוב האָט איינגעאָרדענט אַ פייערליכע אויפנאַהמע לכבוד חיים נחמן ביאַליק.

באראן ראטשילד פאר׳ן „קרן-היסוד"

פראפ. ווייצמאן האט בעוואויגען דעם נדיב הידוע צו א גרויסער הלואה פאר ארץ-ישראל

פּאַריז, 24 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). פּראָפ. ווייצמאַן האָט דאָ קאָנפערירט מיט׳ן נדיב הידוע און אויסגעפועלט, אַז דער באַראָן זאָל אויסגעבען אַ גרעסערען בעטראַג פאַר׳ן קרן־היסוד. ס׳איז נאָך נישט בעוואוסט ווי דער סכום וועלכען באַראָן ראָטשילד האָט אסיגנירט וועט געגעבען ווערען אלס מתנה צי אלס הלואה.

פראפ. ווייצמאן וועט זיך בעטייליגען אין א"י-דרייוו אין אמעריקע

לאָנדאָן, 24 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט איינגעאָרדענט אַ פּרעסע־קאָנפערענץ. די מיטגלידער פון דער עקזע־קוטיווע האָבען אינפאָרמירט וועגען די אַרבייטען. נחום סאָקאָלאָוו האָט מיטגעטיילט, אַז פּראָפ. חיים ווייצמאַן פאָהרט אַרויס קיין אַמעריקאַ, כדי דאָרט אַנטיילצונעמען אין דעם א"י־דרייוו.

שפּרינצאַק האָט רעפערירט וועגען זיינעם אַ פּראָיעקט צו שאַפען 1 מיליאָן דאָלאַר אין פערלויף פון היינטיגען יאָהר.

פארשלאג צו ענדערן די קאנסטיטוציע

ווערט אריינגעטראגען אין די נאהענטסטע טעג אין סיים

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספאָנדענט). אין די נאָהענטסטע טעג וועט דער ב.ב.־קלוב אַריינטראָגען אין סיים אַ פאָרשלאַג און טערגעשריבען פון 11 דעפּוטאַטען וועגען דער רע־וויזיע פון דער קאָנסטיטוציע.

אַלס יסוד צו דער רעוויזיע פון דער קאָנסטי־טוציע וועט בענוצט ווערען דער פּראָיעקט פון ב.ב.־קלוב.

דער פּראָיעקט וועט אין צוויי וואָכען נאָכדעם, ווי ער וועט אַריינגעטראָגען ווערען אין סיים, אַדורכ־געהן דורך דער ערשטער לעזונג און דאַן וועט ער איבערגעשיקט ווערען אין דער קאָמיסיע. די אַרביי־טען איבער דער ענדערונג פון דער קאָנסטיטוציע וועלען געדויערן צומינדעסטענס אַ יאָהר.

אין חודש מאי פון לויפענדען יאָהר וועט צו־זאַמענגערופען ווערען אַ אויסערגעוועהנליכע סעסיע וואָס וועט זיך פערנעהמען אויסשליסליך מיט דער פראַגע וועגען ענדערען די קאָנסטיטוציע.

דער 70-יעהריגער יובילעאום פון נחום סאָקאָלאָוו

לאָנדאָן, 24 (יט"א טעלעגראַפיש) צוליב זיין 70 יעהריגען יובילעאום בעקומט נחום סאָקאָ־לאָוו פיל דעפעשען און בזכרים נגעו.

391 חלוצים וועלן אריינגעלאזט ווערען אין פעברואר קיין א"י

ירושלים, 24 (יט"א טעלעגראַפיש) די יודישע אגענץ טיילט מיט. אז אין פעברואר וועלן קיין א"י אריינגעלאָזט ווערען 391 חלוצים.

20 מיליאן ארבייטסלאזע אויף דער וועלט

גענף, 24. (ספ. טעל.) דאָס אינטערנאַציאָ־נאַלע אַרבייטס־ביוראָ האָט פערעפענטליכט אַ בע־ריכט אין וועלכען עס ווערט פעסטגעשטעלט אַז די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דער וועלט האָט זיך ווייטער פערגרעסערט.

אין אייראָפּאַ זענען איצט פעהאַן 11 מיליאָן אַרבייטסלאָזע, ד.ה. צוויי מאָל אַזוי פיל ווי אין פערגאַנגענעם יאָהר. אין די פעראייניגטע שטאַטען בעטרעפט די צאָהל אַרבייטסלאָזע פון פינף ביז צעהן מיליאָן און אין יאַפּאַן 400 טויזענד. אַמ־גרעסטען איז די אַרבייטסלאָזיגקייט אין דייטשלאַנד 4 מיליאָן, דערנאָך געהט ענגלאַנד (צוויי און אַ האַלבען מיליאָן), איטאַליען (500 טויזענד), פּויר־לען (200 טויזענד), טשעכאָסלאָוואַקיען (150 טוי־זענד), די צאָהל אַרבייטסלאָזע אויף דער גאַנצער וועלט בעטרעפט צוואַנציג מיליאָן.

דעם 26־טען יאַנואַר וועט זיך אין גענף צו־זאַמענקומען אַ ספּעציעלע קאָמיסיע, וואָס איז אויס־געוועהלט געוואָרען פון אַדמיניסטראַטיווען ראַט, בכדי אַרומצורעדען די אַרבייטסלאָזען פראַגע. די קאָמיסיע זאָל אויסאַרבייטען אַ פּלאַן פון קאַמף גע־גען דער אַרבייטסלאָזיגקייט אין אייראָפּע.

בעקאנטמאכונג

דערמיט מאַך איך בעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אז מיין פּערפומעריע אויף זאַוואַדזקאַ 11 איז

איבערגעטראַגען געוואָרען אויף 5 זאַוואַדזקאַ 5 אונטער דער לייטונג פון ה׳ י. דרוקער

געדענקט, אַז דאָס איז די איינציגע גרעסטע פּערפומעריע

וועלכער וועט זיך בעמיהען צופרידענצושטעלען די געעהרטע קונדשאַפט מיט דעם רייכסטען אויסוואַהל פון דער נייעסטער קאָסמעטיק

צו די צוגענגליכסטע פרייזען

און איך פערהאָף. אז די געעהרטע קונדשאַפט וועט אויך ווייטער מיר שענקען זייער צוטרוי, און צייכען

Perfumerja J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92 מיט אכטונג

דער איצטיגער קריזיס וועט זיך פערשלעפען

ערקלערט דער האנדעלס־מיניסטער פריסטאר

די פערביליגערונג פון די פרייזן וועט פארקומען אויפן וועג פון אונטערהאנדלונגען

וואַרשאַ, 24. (טעלעפאניש) דער האַנדעלס־מיניסטער פריסטאָר האָט פאַר די דעפוטאַטען און סענאַטאָרען פון ב.ב. געהאַלטען אַ פאָרלעזונג וועגען דער ווירטשאַפטליכער לאַגע און דער נויטווענדיגקייט צו פערביליגערען די פרייזען.

דער איצטיגער קריזיס, האָט דער מיניסטער געזאָגט, איז נישט קיין איבעראַשונג ער ציהט זיך דורך דער גאַנצער צייט פון די נאָכמלחמה־יאָהרען, אויך איצט בעמערקט זיך נישט, אַז די קאָניונקטור זאָל זיך בעסערען, פערקעהרט, עס איז צו פערציי־כענען אַ כסדרדיגען פאַלען פון דער קאָניונקטור, די אינדוסטריעלע און לאַנדווירטשאַפטליכע פראָ־דוצענטען, וועלכע האָבען פערלוירען זייער אַפזאַץ מערק, שטיקען זיך ממש פון דעם איבערפלוס פון די קאָנסומציע־זאַפאַסען, אַלץ ווייזט אָן דערויף, אַז דער קריזיס וועט זיך פערשלעפען.

דאס פאלען פון די פרייזען אין פוילען און אין אויסלאנד

דער מיניסטער ווייזט דאַן ווייטער אָן, אַז די פרייזען פון די אינדוסטרי אויסאַרבייטונגען זענען אַמווענינסטען געפאַלען אין פוילען. אין ענגלאנד זענען זיי געפאַלען אויף 17.3 פרצענט, אין פראַנק־רייך אויף 16 פראַצענט, אין טשעכאָסלאָוואַקיי אויף 13.9 פראָצ. און אין פוילען נאָר אויף 11.8 פראָצ. טעקסטיל־אויסאַרבייטונגען זענען אין דייטשלאנד גע־פאַלען אויף 31.8 פראָצענט, אין פראַנקרייך אויף 23.7 פראַצענט, אין די פעראייניגטע שטאַטען אויף 26.6 פראָצענט און אין פוילען נאָר אויף 18.5 פראָצ. אויב עס זאָל ווייטער אַזוי געהן וועלען זיך די קאָנקורענץ־מעגליכקייטען פאַר פוילען כסדר זיך פערקלענער'ען.

די הכנסות פון די אַרבייטער און בע־אמטע טארען נישט קלענער ווערען

אויף דער פערקלענערונג פון דער קאָנסומציע און וואָס עס איז דערמיט פערבונדען די כמעט־ערונג פון קריזיס, האָט אויך אַ גרויסע ווירקונג די אַר־בייטסלאָזיגקייט וועלכע האָט שוין אין מיטען פון חודש יאַנואַר דערגרייכט די צאָהל 332 טויזענד מאַן.

די רעגירונג האַלט דעריבער פאַר נישט גע־וואונשען די ערשיינונג וואָס האָט די טענדענץ צו רעדוצירען ד ילויהנען פון די אַרבייטער, ווייל די פערקלענערונג פון די הכנסות פון די אַרבייטער און בעאַמטע צוזאַמען מיט דער אַרבייטסלאָזיגקייט וואָלט נאָך מעהר צוזאַמענגעשרומפען דעם אזוי אויך שוין גענוג קליינעם קאָנסומציע־מאַרק. די דאָזיגע ערשיי־נונג צווינגט צוצופאַסען די פרייזען אין דעטייל־פערקויף צו די בעדינגונגען פון קאָנסומציע־מאַרק.

די רעגירונג וועט נישט אנ'יענדען אדמיניסטראטיווע מעטאדען

די רעגירונג האָט נישט בדעה אָנצווענדען אַד־מיניסטראַטיווע מיטלען ביים פערביליגערען די פריי־זען, זי בעזיצט אָבער גענוג מיטלען מיט וועלכע זי וואָלט געקאָנט צווינגען דאָס ווירטשאַפטליכע לעבען צו אַ רעוויזיע פון די פרייזען, דערווייל האָט זי אָבער נישט בדעה זיי אָנצווענדען האָפענ־דיג צו דערגרייכען אַ רעדוקציע פון די פרייזען אויפ'ן וועג פון אונטערהאַנדלונגען.

ביליגער רויה־שטאָף און אַ רעדוקציע פון די אַדמיניסטראַציע־קאָסטען אין דער אינדוסטרי וועלען ערלויבען צו פערביליגערען די פרייזען. אויף דער פערביליגערונג פון קרעדיט וועט מען מוזען וואַר־טען אַ געוויסע צייט

די פערביליגערונג פון די פרייזען אין דעטייל־פערקויף מוז קודם כל פאָרקומען דורך דער פער־קלענערונג פון דער האַנדעלס־פערמיטלונג און דער קאָנצענטראַציע פון דעם האַנדעלס־קאַפיטאַל.

צו פיל דעטייל־געשעפטען

עס האָט זיך שטאַרק פערמעהרט די צאָהל פון דעטייל־געשעפטען וואָס צושפליטערען די פי־נאַנץ־מיטלען און פערגרעסערט דורך זייער צאָהל די האַנדעלס־קאָסטען. אין די מערב־וואָיעוואָדזטוס וועס קומט אויס איין פערקויפס־פונקט אויף 51 פערזאָן, און אויף די מזרח־קרעסעי איין געשעפט אויף 88 פערזאָן. די דאָזיגע ציפער'ן בעווייזען, אַז אויפ'ן געביט פון דעטייל־האַנדעל מוז פאָרקומען אַ רעאָרגאַניזאַציע אין דער ריכטונג פון אַ קאָנ־צענטראַציע. פערשטעהט זיך, אַז דאָס איז אַ לאַנ־גערער פּראָצעס, און אין זיין גאַנג וועט פאָרקומען אַ צוזאַמענברוך פון די שוואַכערע פירמעס אָבער אין זיין קאָנסעקווענץ וועט ער דערפיהרען צו דער סאַנאַציע פון דעטייל־האַנדעל.

קאמוניקאט פון ציוניסטישען אקציאנס־קאמיטעט

לאָנדאָן, (יט"א טעלעגראפיש) די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האָט אַרויסגעגעבען אַ קאָמוניקאַט וועגען די אַרבייטען פון דעם לעצטער סעסיע. אינ'ם קאָמוניקאַט ווערט געגעבען אַן איבערבליק וועגען די אַרבייטען פון א. ק. און ס'ווערט מיטגעטיילט דער בעשלוס אַריינצוציהען אַ פאַרשטעהער פון די פּוי־לישע ציוניסטען אין דער פּאָליטישער קאָמיסיע, וואָס אַרבייט מיט מיט דער עקזעקוטיווע בעת די אונטערהאַנדלונגען מיט דער ענגלישער רעגירונג.

מ'רעכענט, אַז מצד די פּוילישע ציוניסטען וועט אין דער קאָמיסיע דעלעגירט ווערען דעפּ. גרינבוים.

דעפ. גרינבוים'ס קאנדידאטור

אין דער פאליטישער קאמיסיע פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע

בערלין, 24. (יט"א טעלעגראפיש). דאַ איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ פון די ראַדיקאַלע ציוני־סטען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען צו דעלעגירען אַדוו. גרינבוימען אין דער פּאָליטישער קאָמיסיע ביי דער עקזעקוטיווע.

ירושלים, 24. (יט"א טעלעגראפיש). די היי־גע פּרעסע עשטיצט די קאַנדידאַטור פון דעפּ. גרינ־בוים אין דער פּאָליטישער קאָמיסיע ביי דער ציו־נסיטישער עקזעקוטיווע.

געקומען אויסבייטען „דאלארובקעס"

און זיך דערוויסט וועגען א געווינס פון 500 דאלאר

ביאַליסטאָק, (טעלעפאניש) ביי היינטיגען טאָג זענען נאָך פעהאַן 100 „דאָלאַרובקעס" אויף וועלכע ס'זיינען געפאַלען פערשידענע געווינסען און קיינער קומט נישט אָפנעהמען דאָס געלד.

2 אַזעלכע „דאָלאַרובקעס" האָבען זיך געפונען ביי ביאַליסטאָקער איינוואוינערס.

אייערנעכטען ווען זיי זענען געקומען אין דער „באַנק פּאָלסקי" אויסבייטען די „דאָלאַרובקעס" אויף נייע האָט זיי דער קאַסיר ערקלערט אַז די „דאָלאַ־רובקעס" האָבען געוואונען צו 500 דאָלאַר נאָך אין יאָהר 1928.

אָנשטאָט נייע „דאָלאַרובקעס" האָבען זיי גע־קריגען דאָלאַרען.

רעגירונגס־קריזיס אין פראנקרייך

ראוואל שאפט א נייע רעגירונג

פּאַריז, 24 (ספ. טעל.) מיט 293 שטימען געגען 283 איז אין פראַנצויזישען פּאַרלאַמענט אויסגעדריקט געוואָרען אינצוטרוי סטעגס קאַבינעט.

סטעג האָט זיך אָבגעזאָגט אין דימיסיע.

פּרעזידענט דומערג האָט די דימיסיע אָנגענומען.

די מיסיע צו שאַפען אַ נייע רעגירונג האָט איבערגענומען דער פריהערדיגער אַרבייטס־מיניס־טער לאַוואַל.

אנטיסעמיטישע דעמאנ־סטראציעס אין היידעלבערג

היידעלבערג, 24 (יט"א טעלעגראפיש) ס'איז פאָרגעקומען אַ דעמאָנסטראַציע פון היטלע־רישע סטודענטען. פיל יודישע דורכגעהער זענען שטאַרק צושלאָגען.

אנטיסעמיטישע סטודענטען־עקסצעסען אין רומעניען

בוקאַרעשט, 24 (י.ט.א. טעלעגראפיש) 100 אַנטיסעמיטישע סטודענטען האָבען איינגעאָר־דענט אַ דעמאָנסטראַציע בעת וועלכער פיל יודען זענען מערדערליך צושלאָגען געוואָרען.

א פערמשפטער צום טויט האלט וויסענשאפטליכע פארלעזונגען

מאָסקווע, 24 (ספ. טעל.) צום ערשטען מאָל אין דער געשיכטע ווערט פערצייכענט דער פאַל, אַז אַ מענש וואָס איז פערמשפט געוואָרען צום טויט זאָל האַלטען עפענטליכע פאָרלעזונגען.

דער דאָזיגער פאַל איז געשעהען אין סאָוו־יעט־רוסלאַנד. פּראָפ. ראַמזין, וועלכער איז אין דעם בעקאַנטען פּראָצעס געגען די רוסישע געלעהרטע פערמשפט געוואָרען צום טויט אין שפּעטער בע־גנאַדיגט געוואָרען צו אייביגע תפיסה ווערט, ווי עס דערוואוסט זיך „יונייטעד פּרעס", אַלע טאָג געבראַכט קיין מאָסקווע, וואו ער האַלט פאַר א גרופּע געלעהרטע פאָרלעזונגען וועגען טערמאָ־דינאַמיק פון וועלכע פראָפ. ראַמזין איז דער איינ־ציגער פאַכמאַן אין רוסלאַנד.

ווי „יונייטעד פּרעס" דערוואוסט זיך פון אַ גאַנץ זיכערע קוועלע, האָט מען דעם פּראָפ. ראַמזין איינגעאָרדענט אין דער תפיסה, וועלכע געפינט זיך 50 קילאָמעטער פון מאָסקווע, אַ פולשטענדיגע ווי־סענשאַפטליכע לאַבאָראַטאָריום.

אדוו. דוראטש פערמשפט אויף דריי וואכען תפיסה

גראָדנע, 24. (ספ. טעל.) אין גראָדנער שטאָ־טישען געריכט איז פאָרגעקומען דער פּראָצעס גע־געז דעם בעקאַנטען אַדוואָקאַט דוראַטש פאַר בעל־לידיגען די פּאָליציי.

בעת דעם קאָמוניסטישען פּראָצעס אין יאַנואַר 1930 האָט דער פאָרזיצענדער בעפוילען דעם פּאָלי־ציאַנט פּשיבולסקי צו בעזייטיגען פון זאַל דעם קאָ־מוניסט גאָווען וועלכער האָט געמאַכט אַוואַנטו־רעס אין זיצונגס־זאַל. דעם דאָזיגען פאַקט האָט אַדוו. דוראַטש אין זיין פערטיידיגונגס־רעדע אָנגערופען „דאָס שלאָגען די בעשולדיגטע דורך דער פּאָליציי".

דער פּאָליציאַנט פּשיבולסקי האָט זיך דערפון געפיהלט בעליידיגט און אָנגעגעבען אַ אָנקלאַגע צום פּראָקוראָר וועלכער האָט פערפיהרט אַ פּראָ־צעס געגען אַדוו. דוראַטש.

נאָכ'ן אויסהערען די עדות און דער רעדע פון פערטיידיגער אַדוו. האַניגוויל האָט דאָס געריכט אָנערקענט די שולד פון אַדוו. דוראַטש און פערמשפט איהם אויף דריי וואָכען תפיסה. אַדוו. האַ־ניגוויל האָט ערקלערט אַז ער גיט אָן אַנ'אַפּע־לאַציע.

די אויספארשונג געגען די געוו. בריסקער ארעסטירטע ווערט שוין פערענדיגט

וואַרשאַ, 24 (טעלעפאָניש). ווי מען דערוויסט זיך וועט די אויספאָרשונג וואָס ווערט געפיהרט געגען די געוועזענע בריסקער אַרעסטירטע אינגיכען פערענדיגט ווערען. דאָס מאַטעריאַל אין דאָזיגען ענין פערנעהמט שוין איינינע בענדער.

אין די ערשטע טעג פון חודש פעברואַר וועט די אויספאָרשונג געגען די געוועזענע בריס־קער אַרעסטירטע זיין פערענדיגט און עס וועט צוגעגרייט ווערען דער בעשולדיגונגס־אַקט.

א קריזיס אין דער לייבור־פארטיי

לאָנדאָן, 24. (ספּ. טעל.) די אַרבייטס־פּאַר־טיי לעבט ווידער איבער אַ ערנסטען קריזיס. היינט האָט דער פיהרער פון דער אויספּהענגיגער סאָציאַ־ליסטישער גרופּע אַרום וועלכער עס גרופּירט זיך דער לינקער פליגעל פון דער לייבור־פּאַרטיי ער־קלערט, אַז זיין גרופּע פיהלט זיך נישט געבונדען מיט דער פּאַרטיי־דיסציפּלין און אַז אין דער צוקונפט וועט זי שטעהן פאַר מאַקדאָנאַלדס רעגירונג נאָר אויף אַזוי פיל, אויף וויפיל די שריט פון דער רע־גירונג וועלען ענטשפּרעכען די פּאָסטולאַטען פון די אומאָפּהענגיגע סאָציאַליסטען. די דערמאָהנטע גרופּע בעשטעהט פון דרייסיג מאַן. אַ דאַנק דער שטעלונג פון דער דאָזיגער גרופּע האָט זיך נעכטען די רעגירונג, בעת אַ אָפּשטימונג אין אַ קאָמיסיע געפינען אין אַ מינדערהייט.

נייע געניאלע ענטדעקונג פון איינשטיינען

אלע נאטור־געזעצע איינגעשלאסען אין איין פיזישער פארמולע

פּאַריז, 24 (ספּ. טעל.) פון פּאַסאַדינע (קאַליפאָרניען) איז מען מודיע וועגען אַ נייער גע־ניאַלער ענטדעקונג פון פּראָפ. איינשטיין און דעם אַמעריקאַנער פיזיקער מייקעלסאָן. די ענטדעקונג דאַרף מאַכען אַן איבערקעהרעניש אין דער גאַנצער וויסענשאַפט און קודם כל אונטערגראָבען ניוטאָנ'ס טעאָריע וועגען געזעץ פון גראַוויטאַציע (דאָס נאַ־טור־געזעץ פון דער צוציהונגס־קראַפט פון קער־פּערס).

די געלעהרטע האָבען געשאַפען די טעאָריע „פון איינהייטליכען פעלד". דאָס איז אַ פערבינ־דונג פון מאַטעמאַטיק, אָפּטיק, גראַוויטאַציע און עלעקטראָמאַגנעטיזם. לויט דער דאָזיגער טעאָריע זענען אַלע גרויסע נאַטור־געזעצען פערבונדען אין איין איינציגער פיזישער פאָרמולע. די דאָזיגע פאָרמולע ערלויבט צו לעזען אַ רייהע וויכטיגסטע וויסענשאַפטליכע פּראָבלעמען.

אין די וויסענשאַפטליכע ספערען האָט די נייע ענטדעקונג פון געניאַלען געלעהרטען אַרויס־געריפען אַ גרויסע סענסאַציע.

דערטרונקען געווארען צוויי יודישע קאלאניסטען

חיפה, 24 (י. ט. א. טעלעגראפיש). בעת'ן לעצטען שטורעם האָט זיך אויפ'ן ים כנרת איבער־געקעהרט אַ שיפעל מיט יודישע קאָלאָניסטען. צוויי פון זיי — יוסף וויוואָ און שמואל שיינקמאַן זענען דערטרונקען געוואָרען.

דאס ווייסבוך פאר דער מאנדאט־קאמיסיע פון פעלקערבונד

גענף, 24 (י. ט. א. טעלעגראפיש). די מאַנדאַטען־קאָמיסיע ביים פעלקער־בונד האָט אויס־געהערט דעם בעריכט וועגען א"י.

דאָס ווייסבוך וועט בעטראַכט ווערען אויף דער נאָהענטסטער זיצונג פון דער מאַנדאַט־קאָמיסיע.

בעדואינער בעפאלען יודישע קאלאניסטען

חיפה, 24 (י. ט. א. טעלעגראפיש). בע־דואינער זענען בעפאַלען די יודישע קאָלאָניסטען, וואָס האָבען געאַרבייט ביים הר הכרמל. פּאָליציי האָט פיל פון די אָנפאַלער אַרעסטירט. 15 בעדו־אינער זענען בעשטראָפט געוואָרען מיט געלט שטראַפען.

רעדוצירט די פענסיעס פון די בעאמטע אין ארגענטיניען

בוענאָס איירעס, 24. (ספּ. טעל.) די אַרגענ־טינישע רעגירונג האָט אויסגעאַרבייט אַ גרויסען אָפּשפּאָר־פּראָגראַם. לויט דעם דאָזיגען פּראָגראַם ווערען די פענסיעס פון די בעאַמטע פערקלענערט אויף 22 פּראָצענט.

Dr. med. M. JAKOBSON
כירורג
22 נאָוואָ־טאַרגאָוואַ 22
עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 6 ביז 8 אין אָוונד
צוריקגעקעהרט.

דער וואונדער
(צו נחום סאָקאָלאָוו'ס 70-טען געבורטסטאָג)

נחום סאָקאָלאָוו אָדער ווי ער האָט זיך ליב גע־האַט צו רופען אין ראשי תיבות — נ״ס איז אלט געוואָרען 70 יאָהר.

„נס“ — אַ וואונדער, אַ גרויסער וואונדע־, א ווישעגראָדער, בעשיידענער יונגערמאַנטשיק, פער־דבק'ט אין אַנ'אינערליכע־, נשמה־יתרה'דיגער, אַ־בער סוף־כל־סוף ענגע־ געטאָ וועלט — און אַ כסדר דיגער שטאַפּעל־אַרויף, אַלס שריפטשטע־ער און שטאַטסמאַן, כמעט ווי אויף שווינדעל־טרעפ, דורך דער ברייטער און גרויסער אייראָפּע, ביז העט־ווייט ביז צו ווערען דע־ מאַן וואָס „לפני שרים ימלכים יתיצב“. און מיניסטאָרען, מיניסטאָרען פון הע־שענ־דע לענדע־ און פעלקער, עפענען זיינע פערזאַמלונ־גען און שרייבען הקדמות צו זייַנע ביכער וועגען יודען און וועגע יודישע פראַגען. אָהן גובערנאַנט־קעס און אָהן אַ לעהרע־, אָהן אַ שול און אָהן אַנ'אוניווערזיטעט; אָהן יעטוועדער הילף און אָהן יעטוועדען סדר, און אָהן יעטוועדער וואַ־עמקייט; אַ יודישער עלוי, וואָס זיין גורל איז געווען צו מוטשען זיך גאַנצע נעכט ביי אַ חלב־ליכטעל אין אַ בוידעם־שטיבעל, ביי אַ שווע־ער גמרא־סוגיא. ביז ס'זאָל ענדליך מקוים ווערען דער תכלית־אי־דעאַל פון טאַטע־מאַמע, אַז „בן שמונה עשרה לחו־פה“, און שפּעטער „ריחים על הצואר“ און נאָך דריי יאָהר קעסט דערלעבען אי״ה צו אַ כסא רבנות, הינטער פלאַצק, — און דאָ גאָר אַ שפרונג אין דער וועלט אַריין! גאוניש קע־טניש פון שפראַכען מיט זייערע טיף־טיפע נשמות און אַלע סובטעלע סנייַ־טשען, שפּאַצירען איבער געשיכטע און ליטעראַטורען מעשה בעל־הבית. שטאַלצע חברשאַפט מיט פרייע גייסטער, אַריינדרינגען אין די סודות פון דע־ וועלט פּאָליטיק, און ווילט איהר, איז אויך סאָציאַלע פראַ־גען, און עקאָנאָמישע און טעכנישע אויך, אַזוי אַנ־סי־„ווישעגראָדיש“, אַזוי אַנדערש, אַזוי פרעמד פון דאָרט, — אַזאַ מרחק!

און אַ צווייטער נס, אַ צווייטער וואונדע־. אָהן שנאה צו ווישעגראַד, און צו מאַקאָוו און צו פּלאָצק דאָרט, וואו ער איז שיער נישט דע־שטיקט גע־וואָרען אַלס עלוי, וואו ע־ איז שיער נישט פער־לוירען געגאַנגע־, ניין, די וועלט דאַרף מען אויפ־נעהמען מיט אַ ליבען שמייכעל, דעם יידען מיט'ן אייניקעל צוזאַמען, אַלע דורות, מיט אָדער אָהן דער גאָלדענע־ קיים, אַנ'אייגענאַרטיגער ליבעראַליזם װאָס קומט פון טיפער חכמה, אַנ'אָפּטימיזם אַלס רע־זולטאַט פון אַ סקעפּטיש־ראַציאָנעל בע־עהמונג פון אַלץ און אַלע, יודענטום און וועלטליכקייט, מזרח און מערב, צוויי וועלטען און לעבען בשלום, צוויי נשמות אין איין ברוסט — און אָהן קאַמף.

און אַ דריטער נס. אַ דריטער וואונדע־. ביי דעם אַלעמען, דאָך נישט די עטיק פון סקעפּטיקער, נישט די איראָניע און דער לע־ענס־דעוויז פון „אַלץ־איינס“. התלהבות, יונג־בחורשע התלהבות, התלהבות פון אַ שירים־שרייבער, התלהבות מיט לייב און לעבען. אָנשטעקענדע התלהבות פאַ־ אַ נייַ־ער זאַך, פאַר אַ נייער אייגע־אַרטיגער רעוואָלוציע מיט פערבאָרגענע וואָרצלען טאַקע אין ווישעגראַד, און אין מאַקאָוו און אין פלאָצק — התלהבות פאַר'ן יודישען אויפלעבונגס־אידעאַל, פאַר'ן ציוניזם.

און דאָ איז נס געוואָרען אויף אַ פּאָהן. נישט בלויז פון „איזראַעליטאַ“ און אַפילו נישט בלויז פון „הצפירה“, אַ פיהרער פון אַ מעכטיגע־ בעוועגונג אַ בעוועגונג אויפ'ן גאַנצען ערד־קוגעל, אין וועמעס לאַנד די זון געהט קיינמאָל נישט אונטער, אַ בע־וועגונג, אַנ'אייגענאַרטיגער אינטערנאַציאָנאַל וואָס די גאַנצע וועלט האָט צרות פאַר איהם און צרות פון איהם, וואָס „יד כל בו וידו בכל“ אַ בעוועגונג מיט הונדערט טויזענד מע־שליכע לעבענס און מענשליכע גלויבענס, ממש אַ ריז אויף דער וועלט, אַ גרוי־סער ריז — ד יציוניסטישע וועלט־אָרגאַניזאַציע. נחום סאָקאָלאָוו נעהמט די פּאָהן פון הע־ס'ן, פון הערצלען, — פון נייע „מתקני העולם במלכות שדי“, וועלט־תיקון דורך אַ יודישער מדינה.

וואָס בלייבט אונז צו ווינשען? לאַנג לעבען זאָל אונז נחום סאָקאָלאָוו, דער וואונדער אין די פּאָהן צוזאַמען, לאַנג לעבע־ זאָל ער אונז! עס איז נישט בלויז זיין זאַך, אין אונזער לעבע־, אין אונ־זער יודיש־גורל־שווערען לעבען מיט זיינע אומ־אויפהערליכע נסיון־טע־, נויטיגען מיר זיך מעהר ווי אַלע, מעהר פון יעדעס פאָלק אויף דער וועלט, אין נסים, אין וואונדער און אין פּאָהנע־, אויף אונזער שטיינער־ און דע־נער־וועג, באַרג־אַרויף מוז מען האָבען אויף וואָס און אויף וועמען אַ־רויפצוקוקען.

ל. נ.—ד.

—‖:ס:‖—

קאָנפערענץ פון רעפאָרם־יודען אין אַמעריקא
ביי בעטייליגונג פון 1500 דעלעגאַטען

ני ו ־ י אָ ר ק, (יט״א) אין פילאַדעלפיאַ איז די־טעג פאָרגעקומען די 32־טע צוויי־יעהריגע קאָנפע־רענץ פון דער אוניע פון די יודישע רעפאָרם־קאָנ־גרעגאַציעס אין אַמע־יקא. אין דער קאָנפערענץ האָ־בען זיך בעטייליגט אַנ'ע־ך פופצעהן הונדערט דע־לעגאַטען פון אַלע טיילען פון די פעראייניגטע שטאַ־טען. איינעם פון די הויפט־רע־זעראַטען אויפ'ן צו־זאַמענפאָהר וועט האַלטען די פרעזידענטין פון דעם וועלט־פערבאַנד פון ליבע־אַלען (רעפאָרם) יודע־נטום מיס לילי מאָנטאַגיו פון לאָנדאָן.

די קאָניונקטור פאַר אונז איז נישט די ערגסטע
דעפּ. גרינבוים וועגען די יודישע אונטערהאַנדלונגען מיט ענגלאַנד

אין פּאַריז האָט געווײלט אויף דער צו־יקרייזע פון דער סעסיע פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמי־טעט אין לאָנדאָן דעפּ. יצחק גרינבוים, אין אַ גע־שפרעך מיט אַ מיטאַרבייטער פון „פּאַריזער היינט“ האָט דעפּ גרינבוים זיך אַרויסגעזאָגט וועגען דער סעסיע און וועגען די יודישע אונטער־האַנדלונגען מיט ענגלאַנד.

אונזער ערשטע פראַגע איז זעלבסטפערשטענד־ליך געווען:

— ווי איז אייער איינדרוק פון די נאָר־וואָס פערענדיגטע בעראַטונגען אין לאָנדאָן?

— די סעסיע פון אַקציאָנס־קאָמיטע — האָט דעפּ. גרינבוים געזאָגט — איז צונויפגערופען גע־וואָרען, בכדי צו בעקע־ עודי מיטגלידער פון אַק־ציאָנס־קאָמיטעט און דורך זיי די גאַנצע אָרגאַניזאַ־ציע מיט דער שווע־ער פינאַנציעלער לאַגע, און בכדי צו אָרגאַניזירען אַ גרויסע רעט־ונגס־אַקציע און אין דערזעלבע־ צייט אויך דורכפיהרען די נויטיגע אָפּשפּאָרונגען. די עקזעקוטיווע האָט געהאַל־טען און מיט רעכט, אַז דע־צו נויטיגט זיך דער אויס־טאַריטעט פון דער העכסטער אינסטאַנץ פון דער בעוועגונג. אָבער זי האָט אויך פערשטאַנען, אַז מען קאָן נישט פערבינדען די וואַהלען פון קאָנגרעס מיט אַזאַ גרויסאַרטיגער און אַנגעשטרענגטער אַקציע.

דער איינדרוק, וועלכען מיר טראָגען אַרויס פון די בעראַטונגען פון אַקציאָנס־קאָמיטעט, איז אַ געמישטער, ווארום פון איין זייט זעהען מיר נישט איבערצייגט אין דעם ע־פאָלג פון דער פינאַנציעלער אַקציע ביי די איצטיגע אומשטענדען, פון דער אַנ־דערער זייט אָבער, מוזען מיר צוגעבען, אַז אויף איהר דאַרף קאָנצענטרירט ווערען טאַקע די גאַנצע אויפמערקזאַמקייט פון אונזערע צענטראַלע קריי־זען. עס פערשטעהט זיך, אַז דער צווייטער מאָמענט קאָן איבערוואַוגדען ווע־ען נאָר אין דעם פאַל, ווען דער איצטיגער בעשלוס וועגען קאָנגרעס וועט בעה־האַנדעלט ווערען אַלס אַנ'ענדגילטיגער, און ער וועט שוין מעהר נישט געענדערט ווערען, דער לינקער פליגעל האָט דאָס אַזוי גוט ווי גאַראַנטירט.

מכוח די אונטערהאַנדלונגען וועלכע ווערען גע־פיהרט דורך דער יודישער אַגענ־ מיט דער ענגלי־שער רעגירונג איז שוין איצט קלאָר, אַז זיי ענדי־גען זיך נישט מיט די ענינים וועלכע זעהען ביז־איצט בעטראַכט געוואָרען, באַלד ווי נאָר עס וועט פערענדיגט ווע־ען דאָס ערשטע סטאַדיום. וועלען זיך אָנהויבען אונטערהאַנדלונגע־ וועגען פרינציפּיע־לע פראַגען, און ע־שט זייער לעזונג וועט בעשטימען די לאַגע און די מעגליכקייטען פון ציוניזם אויף דער נאָהענטסטער צייט־נקונפט. [illegible] וויל קאָן מען נאָר זאָגען, אַז די רעזו[illegible] פון דעם ערשטען טייל אונטערהאַנדלונגען מאַכען דעם איינדרוק אַז די קאָניונקטורען פאַר אונז זענען איצט נישט די ערג־סטע, אדרבה, זיי זענען בעסער ווי מען האָט זיך גע־קאָנט פאָרשטעלען לויט די ביז־איצטיגע אָפיציעלע, אויסערונגען פון די פ־טרעטער פון דער רעגירונג, בעזונדערס פון קאָלאָניאַל־אָפיס.

צי די דאָזיגע קאָניונקטורען וועלען [illegible]טען, ווען עס וועט קומען צו די שווער־וויגענדע ספּעציפישע פראָבלעמען, — דאָס איז טאַקע די פראַגע, וועלכע וועקט אויף גרויסע זאָרגען באַ אַלע. וואָס קאָנען נעהמע־ דעם גאַנג און די רעזולטאַטען פון די ביז־איצטיגע אונטערהאַנדלונגען.

אַ שפּילקע אויפ'ן אַדרעס פון די לאָדזשער פאַבריקאַנטען
וועגען „האַקען קעפּ און ברע[illegible]“

מ. זי. ב[illegible]ינער

דער אָרגאַן פון די קאָנסערוואַטיווע [illegible]־רען, די לאָדזער „פּראַוודאַ“ האָט אין אַנ'אַרטיקעל וועגען ע־ין בריסק געשריבען:

„דער קליינער און דער עיקר פאַשיזענער טו־מעל, וועלכע די פּראָטעסטע והאָבען אַרויסגערו־פען אין ע־ע־טליכען לעבען, איז נאָר אַ קליינער שטורעם אין אַ קליין גלאָז וואַסער און ע־ וועט מאָרגען שטיל ווערע־, דער גרעסטער טייל פון דער אינטעליגענץ פיהלט אינטואיטיוו דע־ גייסט פון דער צייט, און ווייס, אַז דער אמת פון היינטיגען טאָג זענען נישט די פּאַפּירע־ע ראָמאַנטיש־ליבע־ראַל־הומאַניטאַרע דעקלאַמאַציע־, נאָר דער ריק זיכטסלאָזער קאַמף, אַ קאַמף אין וועלכע־ אויך קעפּ מוזען פאַלען פון די קאַרקע־ און ביינער מוזען קנאַ־קען. די סימבאָלען פון דע־ עפּאָכע זענען שוין נישט די אַפּאָסטאָלען פון טאָלעראַנץ, פרייהייט פון אַ־בערצייגונגען און פון פּאָליטישע שטרעמונגען, נאָר מוסאָליני מיט זיינע פּאַשיסטישע טריבונאַלען און בלוטיגע זעלבסטווי־יכטען, היטלער, נאָך וועלכען עס לויפט נאָך, ווי נאָך אַ מיטעלאַל־ע־ליכען נביא, אַ העלפט פון דייטשען פּאָלק, מיטע־סען פון לאָ־זונג צו האַקען קעפּ פון די פּאָליטישע געגנער און ליבעראַלע שעדיגער, ענדליך לעניך און סטאַלין מיט דער טשערע־וויטשיקע פאַר בורזשויען. דאָס פּאָליטישע לעבען האָט זיך צום גליק בעפרייט פון ליבעראַליזם און הומאַניטאַריזם“.

צו די דאָזיגע אָריגינעלע אויספיהרונגען פון אָרגאַן פון דער לאָדזער גרויס־אינדוסטרי מאַכט די ענדעקישע „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ“ פאָלגענדע בע־מערקונג:

„וואָס פאַרא ענדערונגען עס קומען פאָר אין אונזער פוילען! אָרגאַנ־ פון קאָנסערוואַטאָרען און אינדוסטריעלער פרע־ען זיך, וואָס עס פערשווינדט דער ליבעראַליזם און הומאַניטאַריזם, טרויערע־ וועגען האַקען קעפּ, ברעכען ביינער, זענען פול מיט התל־להבות פאַר אַלערליי טשערע־וויטשייקעס, געווי־זען, אַז זיי זענען אין גייסט פון דער צייט... דער קולט פון בלוטיגע, רעוואָלוציאָנע־ע מעטאָדען אין אַ צייט פון אַ שטאַרקער רעגירונג, וואָס גאַראַנ־טירט דעם לאַנד רוה, זיכערקייט און אַפּיע־ע איבער דער פּראָדוקציע, — דאָס גע־ערט צו די קאָמישסטע פּאָליטישע פּאַראַדאָקסען, דאָס, וואָס דע־מיט פער־נעהמען זיך אויך... לאָדזע־ פאַבריקאַנטען, בע־ווייזט נאָר, אַז מסתם האָבען זיי שוין פערלוירען אַלצדינג וואָס זיי פערמאָגען, אַפילו... די קעפּ“.

אוואַציע פאַר נחום סאָקאָלאָוו
אויף דער לעצטער זיצונג פון אַקציאָנס־קאָמיטעט

ל אָ נ ד אָ ן, (יט״א) אויף דער שלוס־זיצונג פון ציוניסטישען אַקציאָנס־קאָמיטעט האָט דר. רע־האַלד פייוועל אַריינגעטראָ־ען אַ פאָרשלאַג, אַז דער אַקצ. קאָמ. זאָל בעגריסען דעם פרעזידענט פון דער ציו־ניסטישער עקזעקוטיווע ה' נחום סאָקאָלאָוו צו זיין 70־טען געבורטסטאָג־יוביליי־ום וואָס פאַלט אויס ס״ו שבט, דעם 23־טען יאַנואַר ה. י.

פרעזעס פאַרבשטיין האָלט אַ קורצע רעדע, אין וועלכער ער שטרייכט אונטער די פערדינסטען פון בעל־היובל אַלס דער לעהרער פון ציוניזם.

אַ בעגריסונגס־רעדע האַלט דאַן דר. פייוועל. אַלע אַנוועזענדע שטעהען אויף פון די ערטער און מאַכען אַנ'אָוואַציע דעם בעל־היובל. דר. פייוועל זאָגט צוו. אַנד.: ווען מען זעהט ה' סאָקאָלאָוו'ן אין די קאָמיסיעס און סוב־קאָמיסיעס, ווי ער אינטערע־סירט זיך מיט יעדען פּרט, מוטע־ און ענערגיש, בע־קומט מען אַ פאַרשטעלונג ווע־ען דער גרויסקייט, וואָס ווייזט זיך אַרויס אין קליינע זאַכען, דאָס איז די גרויסקייט פון אַ קאָמאַנדיר וואָס אַרבייט ווי אַ זעלנער, דע־ אַ.ק. שטרעבט אויסצודריקען זיין דאַנק באַ־קייטס־חוב דעם מייסטער און לעהרער, וועל־כער איז געווע זאַ מקור פון בערייכערונג און אויפ־קלערונג.

דר. פייוועל רעדט אַרום די פיל־אומפאַסע־דע נאַטור פון נחום סאָקאָלאָוו'ס ליטעראַרישע ווערק זיין גייסטרייכקייט און אינטעלעקטועלע קראַפט.

נחום סאָקאָלאָוו דאַנקט דעם רעדנע־, ער זאָגט, דאָס ער האָט געוואָלט אויסמיידען וועלכע עס איז פייערונג פון דעם געשעהעניש אין זיין פּריוואַטען לעבען. דאָס האָט זיך אָבע־ נישט געלאָזט. עס קען נישט זיין פאַר איהם קיין גרעסע־ער כבוד, ווי זיין דער פרעזידע־ט פון דער ציוניסטישער עקזעקו־טיווע, זיין גאַנץ לעבען איז געווען פערבונדען מיט דער אידעע פון דע־ יודישער נאַציאָנאַל־היים, דאָס איז געווען דע־ צענטראַל־פונקט פון זיין לעבענס־אַרבייט. אַלדאָס איבעריגע איז געווען בלויז נעבען־זאַך. ער האָט נישט קיין אַנדער ווינונש, ווי אַרבייַ־טען ביזן סוף פון זיינע טעג פאַ־ דער יודישער נאַציאָנאַל־היים און זיין אין דינסט פון יודישען פאָלק.

ל אָ נ ד אָ ן, (יט״א) די צענטראַל־עקזעקוטיווע פון קרן־קימת אין גרויס־בריטאַניען האָט אויף איהר לעצטער זיצונג איינשטימיג בעשלאָסען עפענען אַ ספעציעלען נחום סאָקאָלאָוו־בעעהרונגס־פאָנד מיט'ן צוועק איינצושרייבען דעם נאָמען פון בעל־היובל אין ספר־הזהב פון נאַציאָנאַל־פאָנד יעדעס יאָהר צו זיין געבורטסטאָג.

געגען אָפּלעגען דעם קאָנגרעס
ספּעציעלער פּראָטעסט־צוזאַמענפאָהר פון די א״י־רעוויזיאָניסטען

י ר ו ש ל י ם, (יט״א) אויף דער 24־טען ה.ח. האָבען די רעוויזיאָניסטען גערופען אַ ספּעציעלען אויסעראָרדענטליכען צוזאַמענפאָהר פון דער רעווי־זיאָניסטישער אָרגאַניזאַציע אין א״י. דער צוזאַמענ־פאָהר דאַרף קודם כל ברענגען צום אויסדרוק דעם פּראָטעסט פון די רעוויזיאָניסטען געגען בעשלוס פון דער לעצטער סעסיע פון אַקציאָנס־קאָמיטעט וועגען אָפּלעגען דעם ציוניסטישען קאָנגרעס, צוו. אַנד. זאָל די רעוויזיאָניסטישע לייטונג אין א״י פאָר־שטעלען דעם צוזאַמענפאָהר פאָלגענדע רעזאָלו־ציעס: נישט אָנערקע־ען די איצטיגע ציוניסטישע עקזעקוטיווע, אַפּעלירען וועגען דעם צום גאַנצען וועלט־יודענטום, אינפאָרמירען די בריטישע רעגי־רונג, אַז די יודען וועלען נישט בעטראַכטען אַלס בינדענד וועלכע עס איז אָפּמאַך וועגען א״י, וואָס וועט אונטערגעשריבען ווערען דורך דער ציוניס־טישער עקזעקוטיווע אין רעזולטאַט פון די אַגענץ־אונטערהאַנדלונגען מיט דע־ רעגירונג.

פירטער יודישער אויטאָנאָמער ראַיאָן
געעפענט געוואָרען אין סאָוויעטען־פערבאַנד

מ אָ ס ק ו ע, (יט״א) אין פרײדאָרף, אויף קרים, איז בעע־ע־ט געוואָרען ווי עס איז שוין געווען מיט־געטיילט, דער פירטע־ יודישער אויטאָנאָמער ראַ־יאָן אין סאָוויעטען־פע־באַנד. די פריהערדיגע דריי ראַיאָנען זענען: קאַלינינדאָרף, זאַפּאָראָזשע און קרי־וואָראָג, בירא־בידזשאַן איז נאָך ביז־איצט נישט פּראָקלאַמירט געוואָרען אַלס אויטאָנאָמע־ יודישער ראַיאָן דערפאַר, וואָס ד יקאָלאָניזאַציע־אַרבייט אין דעם געביט גע־ט נישט צו אַזוי שנעל, ווי עס איז געווען פאָראויסגעזעהען.

פריידאָרף צעהלט אַ בעפעלקערונג פון 26 טויזענד נפשות. דער שטח נעמט אַרום 246,000 העקטאַר. דאָס געביט איז בע־עכענט אויף אַ קאָ־לאָניזאַציע פון 32.000 נפשות (6,550 משפחות) ד יודישע בעפע־קערונג פון דעם ראַיאָן צעהלט ס״ה 9 טויזענד מאַן.

ווי עס ווערט פעסטגעשטעלט, געפינט זיך נאָך איצט די לאַנדווירטשאַפטליכע קולטור פון פריידאָרף אויף אַ נידעריגען ניוואָ, לויט'ן בעריכט פון לאַנד־ווירטשאַפטליכען מלוכה־אַמט פאַר 1930 איז פון דעם גאַנצען שטח 246.000 העקטאַר געווען קולטי־ווירט בלויז 97.682 העקטאַר. די אַרבייט אַרום אינטענסיפיצירען די לאַנד־בע־אַרבייטונג און פער־גרעסערען די מעגליכקייטען פון פיה־צוכט געהט צו אין אַ שנעלען טעמפּאָ, בעזונדערס ווערט גע־לעגט אַכט אויף דער ענטוויקלונג פון פיה־צוכט אין דעם ראַיאָן. עס זאָלע־ דאָ אויך זיין גוטע אויסזיכ־טען פאַר געמיזע־גערטנעריי און פּלאַנטאַציעס.

צוזאַמענשטויסען צוליב אַרעפּעראַט פון פּאַנאַ'יט איסטראַטי

בוקאַרעשט, (יט״א) אין צוזאַמענהאַנג מיט אַ רעפעראַט פון בעקאַנטען שריפטשטעלער פּאַ־נאַיט איסטראַטי און דעם פּאָפּולערען רומעניש דיכטער סאַדאָוויאַנו איז אין יאַסי געקומען צו עקסצעסען, וואָס זענען פון אָנהויב געווען געווענ־דעט געגען קאָמוניזם, זיי האָבען אָבער [illegible] אַנ'אַנטיסעמיטישען כאַראַקטע־, פּאַנאַיט איסטראַטי איז קוים געלונגען צו אַנטלויפען פון די אַנפאַלער, אַרום דעם פערזאַמלונג־לאָקאַל איז געווען קאָנצע־טרירט פיל פּאָליציי, וועלכע האָט ענערגיש איינ־געוואָנירט. כדי די פערזאַמלונג זאָל פאַר יעדען פרייז אָפּגעהאַלטען ווערען.

עס איז געקומען צו צוזאַמענשטויסען צווישען די דעמאָנסטרירענדע סטודענטען און די יודישע דורכגעהער. איינינע פערזאָן זענען פערוואונדעט גע־וואָרען, די פּאָליציי האָט אַרעסטירט פיל פערזאָ[illegible]

אויף [illegible]ינדיגע וועגן

א סענסאציאָנעל עראָטישער ראָמאַן פון לאָדזער לעבען (2

קופערבערג'ן איז שיער נישט גוט געוואָרען, ער האָט אָנגעכאַפּט אַרענבוכן פאַר דער האנד און געזאָגט :

— וואָס איהר ווייסט אויך וועגען דעם ענין ?

— אַרענבוך האָט געעפענט אַ פּאָר אויגען.

— איהר, קופּערבערג, ווייסט אויך, וועגען מאָרד ?

— וואָס פאַראַ מאָרד

— נו, וועגען אינזשיניער[illegible]ילכער איז נעכטען ביינאַכט ערמאָרדעט געוואָרען, הוין וואַגען ווייסט איהר עס ?

קאַפּיטעל 3

דער שרעקליכער פלאַנטער

מיט פיל יאָהרען צוריק האָט אין דעם שטעטעל וויסקיטנא געוואוינט אַן אָרימע אַלמנה, וועלכע האָט געהאַנדעלט מיט מילך. געהאַט האָט זי 2 קינדער יעקב אַן ערך 7 יאָהר אַלט און מאַניע 3 יאָהר. פערפלאָגט, פערדאַגהט האָט די אַלמנה נישט געהאַט קיין צייט זיך פיל צו פערנעהמען מיט איהרע קינדער און זיי זענען אויסגעוואָקסען אין גאַס, מיט אַמאָל איז די דרייַיעהריגע מאַניע פערשוואונדען געוואָרען און ווי אַ שטיין אין וואַסער אַריין. ס'האָט נישט געהאָלפען קיין שום נאָכזוכונגען, קיין שום בעמיהונגען. דאָס קינד איז נישט געווען. מענשען האָבען דערצעהלט, אַז דעמזעלבען טאָג ווען מאַניעלע איז פערשוואונדען געוואָרען איז דורך דעם שטעטעל אַדורכגעפאָהרען אַ ציגיינער־לאַגער און זיי האָבען פערכאַפּט דאָס קינד, די אומגליקליכע מאַמע האָט נישט געקענט איבערטראָגען דעם מוראדיגען צער. זי איז שיער נישט משוגע געוואָרען פאַר פערצווייפלונג ביז זי האָט אָנגעהויבען צו קרענקען. עטליכע חדשים נאָכדעם, ווי דאָס קינד איז פערשוואונדען געוואָרען איז די אַלמנה געשטאָרבען. דאָס 7 יעהריגע יתום'ל יעקב איז צוגענומען געוואָרען דורך דעם יודישען פריץ, וועלכער האָט געוואוינט אין שטעטעל און זיך אונטערגענומען דאָס קינד צו ערציהען. אַזוי איז די געשיכטע כמעט ווי פערגעסען געוואָרען.

מאַניעלע איז טאַקע געווען מיטגענומען דורך די ציגיינער וואָס זענען אַדורכגעגאַנגען דורך דעם שטעטעל, קיין ספּעציעל חשק האָבען די ציגיינער נישט געהאַט דאָס יודישע קינד צו ערציהען, נאָכמעהר, ווייל מ'האָט זיי יעדען אויגענבליק געקענט כאַפּען און בעשטראָפען, זיי האָבע ןדעריבער דאָס קינד פערקויפט צו אַ באַנדע יודישע שנאָרערס, אין דער ערשטער גרויסער שטאָט, וועלכע האָבען אַזעלכע קינדער געדאַרפט צו זייער פּרנסה. מאַניעלע איז אַזוי אויסגעוואָקסען ביי דער באַנדע שנאָרערס, נישט וויסענדיג פון וואַנען זי שטאַמט און צו וועמען זי געהערט, איינס האָט זי געוואוסט, אַז מיט איהר פערגאַנגענהייט איז נישט אַלץ אין אָרדנונג, אָבער די ווירקליכע איהר לעבענס־געשיכטע האָט זי נישט געוואוסט, זי איז געוואָקסען אין דער ספערע פון דער אונטערוועלט, די ערשטע צייטען געגנבעט פון די ימערק, דאַן פון די טאַשען און צום סוף געגאַנגען אין „גאַס" אַריין ביז זי איז געוואָרען די כלה פון דעם „תליון" און מיר האָבען זי געזעהען אין דער שענק פון „וואַרשאַוער יאַט".

יאַקוב איהר ברודער, וועלכען זי האָט גאָרנישט געקענט און זי האָט נישט געוואוסט וועגען זיין עקזיסטענץ איז ע"צויגען געוואָרען ביי דעם פּריץ. ער איז געהאַלטען געוואָרען בעצוג בכבוד, הגם ער האָט געטון אַלע שווערע אַרבייטען אין הויף, ער איז זעהר צוגעצונדען געווען צו זיינע בעלי־בתים און זיינע בעלי־בתים צו איהם אויך. ער איז געוואַקסען הויך, שעהן, און אונגעוועהנליך שטאַרק. אַלע דאָרפס־שקצים האָבען פאַר איהם געציטערט אימת המות. דער גוט־בעזיצער האָט זיך איבערגעצויגען אין דער גרויסער שטאָט און געוואָרען אַ זעהר גרויסער פאַבריקאַנט פון כעמישע אַרטיקלען, ער האָט מיטגענומען יאקובען, וועלכער האָט ביי איהם אין שטאָט בעדינט אַלס שאָפער. — —

— — — — — — — — —

טיפע נאַכט. די איינוואוינער פון דער שטאָט זע־נען שוין געשלאָפען, בלויז דאָ און דאָרט זענען געווען בעלויכטען פענסטער, אָדער ס'האָבען זיך זיך געהערט שטימען פון נאַכט־קאַפע און רעסטאָראַן, איבער די גאַסען איז שנעל געפאָהרען אַן אויטאָ, וועלכע האָט אַדורכגעשניטען די פינסטערניש מיט די צוויי רעפלעקטאָרען.

דער שאָפער האָט געקירעוועט דעם אויטא מיט זיינע אייזערנע הענד. דער שאָפער איז געווען א ביסעל אויפגערעגט, בעזונדערס דעמאָלט ווען ער האָט זיך אויסגעדרעהט און געזעהען אין אויטא דאָס איינגעקאָרטשעטע מיידעל, וועלכעס ער האָט אויף אַזאַ זעלטזאַמען אופן אַרויסגעראַטעוועט פון די לאַפּעס פון אַ בעסטיע און זי אָהן צערעמאָניעס מיטגענומען מיט זיך, פאַר איהם איז דער קאַמף מיט דעם אויסוואורף און די רעטונג פון דעם מיידעל געווען אַ געוואַלדיג געשעהעניש.

דער אויטאָ איז שטעהן געבליבען, מאַניע האָט דורכ'ן פענסטערל געזעהען אַ שעהנעם פלויט פון אַ גאָרטען און פון דערווייטענס אין דער טיף פון גאָרטען אַ גרויס פּרעכטיג, ווייס הויז, דער שאָפער האָט געעפענט דאָס טירעל און מיט'ן אויטאָ אַריינגעפאָהרען אין גאַראַזש, מאַניע איז געזעסען ווי צוגעוואַקסען צום אויטאָ. קיין מורא האָט זי אָבער נישט געהאַט. זי איז געווען שטאַרק פערטראַכט וועגען דעם אַלעם וואָס האָט היינט פּאַסירט, ווען זי האָט פלוצלונג דערהערט די שטים פון שאָפער אויף יחידיש :

— אַרויס פון אויטאָ, מיר זענען געקומען צו פאָהרען.

יאַקוב האָט אַריינגעפיהרט דאָס מיידעל אין זיין צימער, אין דעם קליינעם ציכטיגען צימערל, אין וועלכען יאַקוב האָט זיך אַזוי שטאַרק געצערטעלט, ווייל מעהר ווי דאָס צימערל האָט ער דאָך נישט געהאַט, קיין קרוב, קיין פריינד, נאָר זיין אויטאָ און זיין צימער.

מאַניע איז נאָכגעגאַנגען יאַקובען מיט לאַנגזאַמע טריט. דאָס צוטרוי צו איהר גואל איז כסדר גע־וואַקסען, דאָך האָט זי נאָך זיך נישט געקענט אָפּגעבען קיין חשבון וואָס אַלץ איז פאָרגעקומען אין דער היינטיגער נאַכט און געטראַכט וועגען צוריק־לויפען אין דער שענק פון „וואַרשאָוער יאַט", איבערבעטען איהר חתן, פאַלען איהם צו די פיס און וויינען, אַז ער זאָל איהר מוחל זיין, צוריק אין דער שטייג, צוריק צום לעבען אין דער גאַס.

אָבער ניין, זי האָט נישט געקענט צוריקגעהען, אין דער היינטיגער נאַכט איז צופיל געשעהען. ס'איז נישט געווען קיין צוריק אין איהר קאַלטען זנות־שטיבעל, צו איהר היגטיש לעבען. איהר איז געווען אַלץ איינס, וואָס ס'וועט איצט מיט איהר געשעהען, זי האָט נאָר געפיהלט אַן אונעהנדליך בעדערפעניש אויסצורוהען זיך, אויסצושלאָפען זיך, צו פערגעסען אין אַלעם.

מאַניע האָט זיך אַרומגעקוקט אין דעם העלען פריינדליכען צימער, דאָ איז געווען אַזוי שטיל, אַזוי אַנדערש, ווי זי איז דאָס געוואוינט געווען. דאָס ערשטע מאָל אין איהר לעבען אפשר, איז זי אַריינגעקומען אין אַ צימער, וואו מ'האָט זי נישט בעגעגענט מיט קיין קללות און זלזולים, דאָס ערשטע מאָל זייט אַ לאַנגע צייט, איז זי אַריינגעקומען אין אַ שטוב וואו זי האָט נישט געדאַרפט אַראָפּוואַרפען איהרע קליידער, בלייבען שטעהן נאַקעטערהייט און אוועקגעבען מיט דעם געפיהל פון גרעסטען עקעל, איהר לייב, מענשען, וועלכע זי האָט נישט געקענט און נישט געוואוסט פון וואַנען זיי קומען, דאָס איז געווען אַזאַ אויסגעלערנט שפּיל אין ליבע און שטענדיג איז עס פאָרגעקומען אויפ'ן זעלבען אופן און ביי דיזעלבע בעדינגונגען. איהרע געדאַנקען האָט איבערגעשלאָגען יאַקוב, וועלכער האָט געזאָגט

— דאָ וועט איהר פריילין שלאָפען, אָבער קודם כל, ווי הייסט דאָס פריילין.

דאָס פריילין הייסט מאַניע, האָט די אַריינגע־מענע מיט אירוניע וועגען ווארט פריילין נאָכגע־געקרומט יאַקובען.

— און ווער איז דאָס געווען דער פּערשוין אין דער קנייפּע, וועלכער האָט אייך אויף אַזאַ ברוטאַ־לען אופן בעהאַנדעלט און אייך, אַפילו געוואָלט ערמאָרדען.

מאַניעס געדאַנקען האָבען זיך צוריקגעקעהרט צום „וואַרשאָווער יאַט" און צו איהר אַלפאָנסישען בעפעהלער, זי האָט זיך ווי דורך אַ חלום דער־מאָהנט, ווי אַזוי דער „ריזיקאַנט" מיט די געשוואָ־לענע אויגען איז געלעגען ווי אַ טויטער אויסגע־צויגען פון דעם קלאַפּ, וואָס ער האָט בעקומען פון איהר רעטער, וועלכער שטעהט דאָ נעבען איהר. זי האָט אין די געדאַנקען געמאַכט דעם אונטערשיד צווישען דעם „ריזיקאַנט" מיט דעם שטענדיג פער־קרימטער בייזער מינע, מיט די געשוואָלענע אויגען, מיט דער רויטער נאָז פון שטענדיגער שכרות און דעם שאָפער דער גרויסען, דעם שטאַרקען, מיט די ליכטיגע גרויסע, גוטע בלויע אויגען, מיט זיין גאַנצער שענקייט, יאָ אַזעלכען האָט זי איינמאָל געזעהען, בעת זי האָט זיך מיט אַ חברטאָרין אַרויס געגנבעט פון דעם „הייזעל" און איז אַוועק אין קינא

מאַניע האָט נישט געענטפערט אויף יאַקובס לעצטער פראַגע, נאָר צוויי גרויסע טרעהרען האָ־בען זיך געקייקעלט איבער איהר פּנים. אָבער פלוצלונג האָט מאַניע געמאַכט אַ בעוועגונג, ווי זי וואָלט זיך דערמאָהנט אין עפּעס וויכטיגעס, זי האָט אָנגעהויבען צו בעטאַפּען איהר גאַנצען קערפּער, געזוכט אין איהר זיידענע שטרימף, און ווען זי האָט אויפגעקנעפּעלט איהר בלוזקע האָט יאַקוב בע־מערקט ווי פון בוזעם שטעקט אַרויס עפּעס אַ גרויס ברוין־פּאַפּיר.

(פאָרטזעצונג קומט).

די צרות וואס איזאדארא דאנקאן האט געליטען פון דעם רוסישען פאעט יעסענין

יעסענין איז געווען אַ גרויסער שכור מיט משוגענע קאַפּריזען.—ער האָט די טענצערין שרעק'ליך געפייניגט און פערראַמט. — זי האָט אָבער געליטען, פערלוירען איהרע פריינד און דאָך אנגעהאַלטען זיין ליבע

דער טראַגישער לעבען און דער שרעקליכער סוף פון דער וועלט־בעריהמטער טענצערין איזאַ־דאָרא דאַנקאַן איז מעהר אָדער ווע:יגער בעוואוסט. איזאַדאָרא אַליין האָט אָנגעשריבען אַ בוך, אין וועל־כען זי האָט געשילדער'ט אָפענהערציג אַלע איהרע ראָמאַנען און איהרע בעציהונגען מיט פערשידענע מענער. זי האָט אַליין דער־צעהלט מיט איינצעלהייטען, אַז כאָטש זי האָט שטאַרק ליב געהאַט קינ־דער, האָט זי אָבער נישט געוואָלט חתונה האָבען און אַז איהרע צוויי קינדער זענען געקומען אַלס פּרוכט פון אונגעזעצליכע ליבעס. די צוויי קינדער זענען דער־טרונקען געוואָרען אין דעם טייך סען לעבען פּאַריז. איזאַדאָראַ אַליין איז אומגעקומען אין אַן אויטאָמאָביל. די אַלע פאַקטען זענען בעקאַנט. מען ווייסט אויך, אַז זי האָט געהאַט אַ היבש ביסעל צרות פון דעם רוסישען פּאָעט יעסענין, מיט וועלכען ז יהאָט חתונה געהאַט זייענדיג אין רוסלאַנד אויף אַ טאַנץ־טור. יעסענין איז אין אַן אָנפאַל פון שכרות בעגאַנגען זעלבסטמאָרד און איינגיכען נאָכדעם איז זי אַליין אומגעקומען אין אַן אויטאָמאָביל קאַטאַסטראָפע אין איטאַליען. אָבער סיי איזאַדאָראַס בוך און סיי די פּאָר אַנדערע ביכער, וואָס זענען פריהער געשריבען געוואָרען וועגען איהר קאַריערע און איהר טראַגישען לעבען, האָבען געשילדער'ט איהר לעבען ביז דעם יאָהר 1921. די טראַגעדיע, וואָס זי האָט דורכגעלעבט אין די לעצטע יאָהרען פון איהר שטורמישען לעבען זענען אָבער ביז איצט געווען בעקאַנט בלויז צו איינצעלנע מענשען, איהרע אינטימע פריינד. פאַר'ן ברייטען עולם זענען ז ייגעבליבען אַ געהיימניש. איצט איז ערשינען אַ בוך מיט'ן נאָמען „דער סוף פון איזאַ־דאָרא דאַנקאַן", געשריבען פון דער געוועזענער אַמעריקאַנער זינגער־ין מערי דעסטי, וועלכע איז געווען איזאַדאָראַס נאָהע:טסטע און בעסטע פריינדין. אין דעם בוך שילדערט מיס דעסטי די טראַגעדיע, וואָס איזאַדאָרא דאַנקאַן האָט דורכגעלעבט אין די לעצטע עטליכע יאָהר און ספּעציעל די שרעקליכע ליידען וואָס זי איז אויסגעשטאַנען פון איהר מאַן, דעם האַלב־ווילדען שכור, דעם פּאָעט יעסענין.

מיס דעסטי דערצעהלט מיט אינטערעסאַנטע איינצעלהייטען, ווי יאַזוי יאיזאַדאָרא האָט צום ערש־טען מאָל בעגעגענט דעם רוסישען פּאָעט. ז יאיז איינגעלאַדען געוואָרען אין מאָסקווא פון דער סאָוו־יעט רעגירונג צו טאַנצען פאַר די מאַסען. זייענדיג אין מאָסקווע איז זי איינגעלאַדען געוואָרען צו אַ באַל, וואָס דער רוסישער טע:צער מאַריענהאָף האָט געגעבען אין זיין אַפּאַרטאַמענט. צום באַל זע:ען אויך איינגעלאַדען געוואָרען פערשידענע שרייבער, פּאָע־טען, טענצער און פערשידענע קינסטלער. צווישען זיי איז אויך געווען דער יונגער פּאָעט יעסענין. איזאַדאָראַ דאַנקאַן איז אַריינגעקומען אין אַ העל רויטער קלייד, מיט ווייסע טרימינגס אַרום האַלז און אויף די אַרבעל. זי איז גלייך געוואָרען דער צענ־טער פון אויפמערקזאַמקייט פון דעם גאַנצען עולם. אַלע האָבען געקוקט אויף איהר. דאַן האָבען זיך איהרע אויגען בעגעגענט מיט יעסענין'ס און ביידע האָבען אַ שמייכעל געטון. איזאַדאָראַ איז גלייך בע־צויבערט געוואָרען פון דעם שעהנעם פּאָעט. און צו־געהענדיג צו איהם, האָט זי אַריינגעשטעקט איהר האַנד אין זיינע דיקע האָר און האָט אויסגעשריען אין אַ געבראָכענעם רוסיש : „סאָלאָטאיא גאָלאָווא" (גאָלדענער קאָפּ). דאַן האָט זי זיך איהם אַרויפגע־וואָרפען אויפ'ן האַלז און גענומען לײַדענשאַפטליך קושען, שעפּטשענדיג : „דו ביזט מיין מלאך".

ווען דער עולם האָט דערזעהען די סצענע, האָ־בען זיי זיך גלייך אַפּגעטראָגען פון צימער איבער־לאָזענדיג זיי אַליין.

אויף מאָרגען אין דער פריה האָבען זיך די חברה שרייבער, טענצער און אַנדערע קינסטלער, וואָס זענען געווען אויפ'ן באַל, ווידער פערזאַמעלט און זיי האָבען בעשלאָסען צו געהן בעזוכען די בע־ריהמטע אַמעריקאַנער טענצערין. זיי האָבען זי גע־פונען אין אַ שמוציגען האָטעל ערגעץ אין אַ זייטיגער גאַס. אין צימער איז געווען אַ רעגעלער פּאָ־גראָם, אַלע איהרע טשעמאָדאַנעס זענען געווען זאויס־געפּאַקט און איהרע טאַנץ־קאָסטיומע זענען געווען צעוואָרפען. איזאַדארע און יעסענין זענען געלעגען אויף דער הויליער פּאָדלאָגע און זענען נאָך גע־שלאָפען. פלוצלונג האָט זיך יעסענין אַ שטעל געטון, האָט איזאַדאָרא'ן אָנגעכאַפּט ביי די הענט, און קוקענ־דיג איהר גלייך אין די אויגען, האָט ער געשריען און געליאַרעמט : „איך בין דיין מאַן ! איך בין אַ גרויסער קינסטלער, דאָס וואָס איך בין !" דאַן האָט ער אָנגעשטעלט זיינע פויסטען געגען איהר פּנים און האָט ווידער געליאַרעמט : „דו ביזט אַ היגטישע נשמה. טאַנץ, זאָג איך דיר !"

איזאַדאָראַ האָט זיך אַביסעל פערשעהמט פאַר די פרעמדע מענשען וואָס זענען געשטאַנען אַרום, און איז אוועק טאַנצען. די שרעקליכע ערפאַהרונג פון יענער נאַכט, ווען יעסענין, אַ שכור'ער, האָט גע־מאַכט אַ רעגעל'ען פּאָגראָם, האָט אַרויפגעוואָרפען אַ שרעק אויף איזאַדאָראַ'ן און זי האָט פשוט מורא געהאַט נישט צו פאָלגען איהם.

אָבער נאָך דער ביטערער ערפאַהרונג פון יענער נאַכט האָט איזאַדאָרא אַ שטיק צייט געלעבט גליקליך מיט יעסענינ'ען. אין יענער צייט האָט דער רוסישער קאָמיסאַר קראַסין פאָרגעלעגט דער אַמעריקאַנער טענצערין, אַז זי זאָל עפענען אַ שול אין מאָסקווע. איזאַדאָראַ האָט זיך בעזעצט אין אַ שעהנעם פּאַ־לאַץ, וואו עס האָט אַמאָל געוואוינט אַ בעריהמטע רוסישע באַלעט טענצערין. דער פּאַלאַץ איז איהר איבערגעגעבען געוואָרען פון דער סאָוויעט־רעגירונג פאַר דער געפּלאַנטער טאַנץ־שולע, און אין דעם פּאַלאַץ האָט זי געהאַט אויך אַ דירה פאַר זיך. אָבער מעהר ווי דעם פּאַלאַץ האָט זי נישט געהאַט, קיין אייגענע געלד האָט זי נישט געהאַט און פון דער סאָוויעט רעגירונג האָט זי אויך קיין סענט נישט געקענט קריגען, דאַן האָבען זיך ערשט אָנגעפאַנגען איהרע צרות. יעסענין איז געווען אַ שרעקליכער שכור און אַ הולטאַי. ווען ער פלעגט זיך אָנשכור'ן פלעגט ער זיין ווילד און אַ רוצח און איזאַדאָראַ האָט נישט איינמאָל געקראָגען גוט אָנגעבראָכען די ביינער פון איהר יונגען פּאָעטישען ליבהאָבער. יעסענין האָט געקוקט אויף איזאַדאָראַ'ן ווי אויף אַ שקלאַפין. ער האָט פון איהר שטענדיג געפאָדערט געלד, און אַזוי שנעל ווי זי פלעגט פערדינען אַ דאָ־לאַר פלעגט ער עס פערשכור'ן צוזאַמען מיט זיינע פריינד. ווען איזאַדאָרא האָט קיין געלד נישט גע־קענט קריגען אין מאָסקווע, איז יעסענין איהר דער־גאַנגען די יאָהרען, ביז זי האָט ענדליך בעשלאָסען אוועקצופאָהרען צוריק אין מע"ב איראָפּאַ און אין אַמעריקאַ צו פערדינען אַביסעל געלד כדי זי זאָל האָבען מיט וואָס אָנצופיהרען איהר שולע אין מאָסקווע. זי האָט אָבער געוואָלט יעסענינ'ען מיט־נעהמען. זי איז געווען אַזוי שטאַרק פערקאָכט אין איהם, אַז זי האָט איהם נישט געוואָלט אַליין איי־בערלאָזען אין מאָסקווע, זי האָט אָוליב דעם גע־מוזט ברעכען איהר אַמאָליגען בעשלוס אַז זי וועט קיינמאָל נישט חתונה האָבען. כל זמן זי איז נישט געווען געזעצליך פערהייראַט צו יעסענינ'ען, האָט די סאָוויעט רעגירונג איהם נישט געוואָלט אַרויס־לאָזען פון רוסלאַנד. האָט זי מיט איהם חתונה גע־האַט און איז אַוועקגעפאָהרען צוריק אין מערב איי־ראָפּאַ. געלד פאַר דער רייזע האָ[illegible] בעקומען פון איהרען אַן'אַמאָליגען געליבטען, אַ רייכער אַמעריקאַנער, וועמען זי האָט זיך ענטזאָגט צו היי־הייראַטען. יעדעסמאָל ווען זי פלעגט זיך געפינען אין נויט, פלעגט זי זיך ווענדען צו איהר געווע־זענעם ליבהאָבער און צו אַ פּאָר אַנדערע פריינד נאָך שטיצע און זיי האָבען איהר אַלע מאָל אַרויס־געהאָלפען.

דער טור אין אייראָפּא און אין אַמעריקאַ, אויף וועלכען זי האָט מיטגענומען יעסענינ'ען, האָט איהר קיין נחת נישט געבראַכט. יעסענין האָט געהאַלטען אין איין שכור'ן און יעדעס מאָל וואָס ער האָט זיך אָנגעשכור'ט, האָט ער געמאַכט אַ סקאַנדאַל. אַ פּאָר מאָל האָט ער זאָגאַר מיט זיינע סקאַנדאַלען איבערגעריסען איהרע פאָרשטעלונגען, און דאָס האָט זעהר שטאַרק געשעדיגט איהר פּאָפּולאַרי־טעט, ביז זי איז ענדליך פע"מיאוס'ט געוואָרען ביי דעם פּובליקום. עטליכע מאָל האָט מען זי געמאַכט צו מופען פון האָטעלען צוליב די סקאַנדאַלען וואָס יעסענין האָט געמאַכט. איהרע פריינד האָבען זיך ביי איהר געבעטען זי זאָל אוועקוואַרפען איהר ווילדען פּאָעט, אָבער זי האָט געטענה'ט, אַז זי האָט מיטלייד מיט איהם און אַז זי מוז אויף איהם אַכטונג געבען, וואָרים אַז נישט וועט ער אַריינפאַלען אין אַ צרה.

יעסענין האָט אָבער געהאַט אַ סך וועניגער איינזעהעניש ווי איזאַדאָרא. אויסער דעם וואָס ער פלעגט זי שילטען און שלאָגען, אַפילו אין דער געזעלשאַפט פון פרעמדע מענשען, האָט ער זי מיאוס בעטראַגען. ער האָט געהאַט אָהן אַ צאָהל געליבטע, מיט וועלכע ער פלעגט זיך האַלטען אַ קורצע צייט און דאַן אַוועקוואַרפען. יעסענין האָט בכלל קיינס געהאַט אַ געליבטע וואָס האָט נישט געהאַט קיין געלד. אליין האָט ער קיינמאָל קיין גראָשען נישט פערדינט. אַ הולטאַי איז ער אָבער געווען אַ גרויסער־ פלעגט ער פאַרערען פון זיינע געליבטע זיי זאָלען איהם געבען געלד פאַר זיינע הוליאַנקעס. ענדליך האָט ער איזאַדאָראַ'ן איבגעאַנצען אוועקגעוואָרפען, ווען ער האָט געקראָגען די שעהנע רוסישע טענצערין ניקיטינאַ פאַר אַ געליבטע. איזאַ־דאָרא איז דאַן פערבליבען אַ צובראָכענע, אַ פערד־אַכטעטע און זי איז פע"צערט געוואָרען פון טאָג צו טאָג. אַ פּאָר אינטימע פריינד האָבען איהר פער־בירט אַרויסהעלפען און אַרויספיהרען זי ווידער אַמאָל אויפ'ן וועג פון ערפאָלג. עס איז שוין אָבער געווען צו שפּעט. דאַ איז געקומען דער שרעקליכער אויטאָמאָביל קאַטאַסטראָפע און האָט געמאַכט אַ סוף צו איהר לעבען.

44 ווילכטיג פאר מחותנים! 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאָר איהר איבערצייגט אייך
נישט אין מיין מעבעל געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44
טעל. 162-56
נאָר ביי מיר קענט איהר קריגען פּערש. מעבעל
שעהן, גוט און ביליג
44 בעמ.: כ'קויף אויך נעגוצטע מעבעל, דיוואַנעס, פעלצען א. א. וו.
קומט און איבערצייגט אייך ! 44

ביי די יודען אין מזרח-סיביר

די נייע יודישע ישובים אין סיביר און די אלטע. — די יודען פון אירקוטסק, טשיטא און אנדערע שטעט אין באיקאל-געגענד. — יודען אין כארבין, שאנכאי און טיענצזין. — מען רעדט רוסיש און יודיש. פון וואס מען לעבט און ווי מען לעבט.

דעם פראצעס פון אינערליכער איבערוואנדערונג מיכט איצט דורך נישט נאר דאס יודענטום פון כינע, נאר אויך די יודישע ישובים פון'ם סאוויעט-טייל פון'ם ווייטען מזרח, ד. ה., די אלטע איינגעפונדעוועטע און נאך מיט א קורצער צייט צוריק פעסטע יודישע קהלות. אויף זייער ארט ווערען געשאפען נייע יודישע ישובים אין ערטער, וואו יודען זענען געווען זעהר ווייניג אדער גאר נישט געווען. עס איז געגאנג אנצעווייזען אויף דער אלטער, גרויסער יודישער קהלה פון מזרח סיביר אין אירקוטסק, וועלכע איז כמעט איינגאנצען צעפאלען געווארען. די צאהל יודען אין אירקוטסק האט זיך פאר די לעצטע יאהרען פערקלענערט ביז א דריטעל. דאס זעלבע קומט אויך פאר אין טשיטא, וועלכע האט זיך גאר נאר נישט לאנג צוריק גערעכענט פאר איינער פון די גרויסע קהלות אין מזרח-סיביר.

די יודישע קהלות ארום באיקאל-געביט אין מזרח-סיביר, ווי, צ. ב., בארגוזין, פעטראווסקי-זאוואד, נערטשינסק, סטרעטינסק, קאבאנסק, טא-טורא ווא, מיסאוואיא א. א., וואו ס'האבען דורות לאנג געלעבט פעסט. זארגלאז און איינגעפונדע-וועטע די קינדער און אייניקלעך פון די פערשיקטע פון אמאליגען ריסלאנד; די זיידעס און עלטער-זיידעס פון ווילנע און מאהילעוו, קאוונע און האמעל, קישינעוו און גראדנע, וועלכע האבען אין די 50-סטער און 60-סטער יאהרען פון פאריגען יאהר-הונדערט דורכגעמאכט צו-פוס דעם גרויסען סיבירער שליאך צו די ווייטע קאטארגע-צענטראלען פון מזרח-סיביר, די זיידעס און עלטער-זיידעס, וועלכע האבען געבראכט אויף זיך 12 פונט אייזען (אייזערנע קייטען) — האבען געשאפען און געבויט די אנגעוויזענע יודישע ישובים, וועלכע האלטען איצט אין צאנקען און אויסגעהן.

אויפ'ן ארט פון די אמאליגע יודישע ישובים ארום באיקאל-אזערע האבען זיך איצט געשאפען נייע יודישע ישובים ארום טייך אמור און ביי די ברעגעס פון גרויסען שטילען ים. שוין נישט רעדענדיג וועגען גרויסען בויאונגס-פראצעס אינ'ם געגענט פון בירא-בידזשאן מיט איהר יודישער סטאציע טיכאנקע, מיט די וואלדהיימס, בירא-פעלדס, פריידפעלדס און נאך אזעלכע יודישע נעהמען — איז געגוג אנצעווייזען, דאס די שטאט כאבאראווסק, די היילינע רעזידענץ פון דעם גרויזאמען גענעראל-גובערנאטאר גאנדאטי, וואו א יוד האט נישט געטאט דעם נאז ארייננשטעקען — שווימעלט און ווימעלט פון יודען. סוועט אנסקע נאס אין וולא-דיוואסטאק (די הויפט גאס, וועלכע רופט זיך איצט קארל-מארקס גאס) איז פול מיט יודען פון האמעל, מינסק, מעליטאפאל און האלטע, מאהילעוו און אדעס, וויטעבסק און טשערניגאוו. דער בערדי-טשעווער און כערסאנער יודיש מישט זיך אויס מיט'ן ווייסרוסישען און עכט-ליטווישען דיאלעקט. א בעדייטענדע צאהל יודען וואוינען איצט אין ניקאלסק אוסיריסק. מען פאהרט אין ניקאלאיעווסק אויפ'ן אמיר און אויפ'ן אינזעל סאכאלין, וואו עס געפינען זיך די גרויסע פיש פאנג-קאנצעסיעס. עס פאהרען יודען זומער אויפ'ן ווייטען קאמ-טשאטקע. אומעטום נויטיגט מען זיך אין הענט-ארבייטער און ספעציאליסטען, מענשען, וועלכע ווייסען די הארטע נאטור פון מזרח סיביר און וועלכע האבען מיט איהר געקעמפט. דעריבער איז קיין וואונ-דער נישט, וואס עס וואנדערען אריבער אין די נייע געגענדען אויך די יודען פון די אלטע ישו-בים פון מזרח-סיביר.

א בריף פון כארבין

א גרויסער אונטערשיד איז צווישען דער אינערליכער איבערוואנדערונג אויף דעם סאוויעט-טישען טייל פונ'ם ווייטען מזרח און דער איבער-ליכער איבערוואנדערונג אין די יודישע קהלות, וועלכע קומט פאר אויף יענער זייט גרעניץ פונ'ם סאוויעטישען ווייטען מזרח — אין כינע, יאפאן און דרום-אזיע. דער יונגער און מיטעלער דור, וועלכער וואנדערט איבער פון די אלטע מזרח-סיבירער ישובים אין די נייע, ווייסט פאראויס צו וואס עס פאהרט און וואס איהם דערוואר'ם. דער געגענד איז איהם בעקאנט, ער ווייסט, אז מען נויטיגט זיך אין זיין קענטעניש און פעהיגקייטען, ער ווייסט פונ'ם גרויסען בויאונגס-פראצעס, וועל-כער געהט אן אויף די ברעגען פון אמיר און שטי-לען ים. גאר אנדערש איז אבער די אינערליכע איבערוואנדערונג פון כארבין אדער צפון-מאנד-זשוריען אין די אינערליכע פראווינצען פון כינע, יאפאן און די אינזלען פון בריטישע אדער האל-לענדישע אינדיען, פיליפינען א. אז. וו. דער יודי-שער וואנדערער לאזט זיך אין יענע ערטער גע-טריבען ווערען פון דער בייטש פון לעבען צושרא-קען און נישט זיכער, מיט שוואכע און צווייפעל-האפטע פערספעקטיווען און האפנונגען.

דער ערשטער עטאפ פונ'ם אנק'מענדיגען יודען פון מזרח איירא פע אין סיביר איז — כא-בי; פאר די יודען פון באגדאד און אינדיען — שאנכאי. פאר דער וועלט-מלחמה האט כארבין געצעהלט עטליכע טויזענד יודען. אין די שטורעמדיגע יאה-רען האט די שטאט איינגעזאפט זעהר א גרויסע צאהל נייע מענשען פון רוסלאנד, דער יודישער קיבוץ האט זיך פערגרעסערט אויף עטליכע הונ-דערט פראצענט. די וועלכע האבען בעוויזען צו-קומען פריהער, האבען זיך איינגעארדענט. שפעטער האבען זיך די צייטען געביטען — כארבין איז געווארען ענג; די שווערע פאליטישע סיטואציע די ביליגקייט פון כינעזישע ארבייטס-הענט, דער פראצעס פון כינעזירונג (קיטאאיזאציע), די שטאט-שע און געזעלשאפטליכע איינר'כטונגען, געלט-מאנגעל און פערמאנענטער קריזיס אין מסחר און אינדוסטריע — מאכען שווער און אוממעגליך צו געפינען פרנסה אין כארבין. נישט קוקענדיג אויף דעם, גיסען זיך ארין יעדען חודש ביז 200 נייע יודען פון יענער זייט גרעניץ.

דורכגעהענדיג דעם כארבינער פילטער לאזען זיך די יודען ווייטער צו דרום קיין טיענצזין אדער שאנכאי. נאר אין דער אייגענער צייט, וואס כאר-בין איז אינערליך און אויסערליך א גרויסע רוסישע שטאט פון דער אלטער היים, א געמיש פון ווילנע מיט אדעס, ביאליסטאק און קישינעוו — פיהלט זך דער עמיגראנט אין טיענצזין אדער שאנכאי ווי אראפגעפאלען פון הימעל אויף דער ערד. די בריטישע קאנצעסיע אין טיענצזין, שאנכאי, קאנ-טאן, האנקאו א. אז. וו. זענען א שטיק ענגלאנד אין הארץ פון כינע.

אין דער צייט, וואס אין כארבין קאן מען נישט אויסקומען מיט קיין אנדער שפראך חוץ רו-סיש אדער יודיש — מוז מען ווייטער צו מוקדען, טיענצזין, פעקין, שאנכאי א. אז. וו. קענען די ענגלישע שפראך. אמת, פאר דער לעצטער צייט האט זיך אויפ'ן פראנצויזישען געביט אין שאנכאי קאנצענטרירט א קאמפאקטע יודישע מאסע. יודען און רוסען האבען געבילדעט א יודיש-רוסישען קווארטאל, דארט הערשט איינגאנצען רוסיש אדער יודיש. שאנכאי איז אבער ריזיג גרויס און וואקסט פון טאג, יודען זענען צעווארפען איבער אלע קאנצעסיעס און פיל וואוינען אויף דער בריטישער קאנצעסיע. צו די אראבישע יודישע מולטי-מיליא-נערען בעלאנגען גאנצע גאסען, צ. ב., „פזורא ראאד", די שאשו'ס (שושן), קאדורס (פדורי) א. א. האבען אויסגעבויט ריזיגע וואלקען-קראצערס, זיי קאנטראלירען דעם עקספארט פון דרום-כינא. די צוויי בעזונדע'ע קהלות, די אנגעקומענע פאר די לעצטע יאהרען עטליכע טויזענט רוסיש-אשכנזי... יודען און די קהלה פון די אראביש ספרדי... יודען אין שאנכאי, זענען איינע פון די אנד... וויים כרחוק מזרח ממערב. בעזונדערע שוהל... און בתי-מדרשים, בעזונדערע בית-עלמינ'ס... חברה קדישא'ס, בעזונדערע חדרים, שוחטים... א בעזונדערען רב.

ביי די אשכנזישע יודען איז דער רב א... באוויטשער יונגערמאן ר' מאיר אשכנזי.

די אראבישע יודען אין דרום כינע, אינ... כינא, אינדאנעזיע, בריטיש און האלענדיש אינד... זענען געזעלשאפטליך ווייט נישט גענוג ענטוויק... האבען זעהר א שוואכען בעגריף וועגען רוסישען... מערב-אייראפא. יודענטום און קוקען אויפ'ן א... מענדיגען רוסישען יודען מיט די זעלבע אויגען... אויף די ערשטע עטליכע הונדערט „טמאים"... די רוסישע יודען, וועלכע זענען אנגעקומען... שאנכאי אין די יאהרען פון דער רוסיש יאפאניש... מלחמה און האבען מיט זייערע שמיציגע „בעקש... טיגינגען" פערשוועכט דעם יודישען נאמען או... ווייטען מזרח. אמת די אראבישע מולטי-מיליאנע... פטר'ן צעהנ-ליגער און הונדערטער טויזענ... דאלארס אויף זייערע שוהלען צים דאוונען, ה... פען זייערע חברות אין באגדאד, מעסאפאטאמ... און פערסיען. העלפען אויך פיל דעם ישוב א... ישראל, נאר דאס זענען די עלטערע. דער יונג... דור ביי זיי איז אינגאנצען הפקר. פאר די לעצ... יאהרען בעמערקט זיך אפילו געמישטע חתונות... שעהנע כינעזעריוס, ענגלענדער א. אז. וו.

דער גרעסטער טייל רוסישע יודען, וועל... האבען זיך איינגעארדענט אין שאנכאי, האב... געעפענט קראמען, וואשעטען, פערשידענע א... ריכטינגען; אנדערע נעהמען ש'תפות א קיאם... איטליכער האט זיך זיין וואנט סחורה און ה... אין שויפענסטער. אנדערע דינגען הייזער און פע... דינגען צימערן אין קליינע דירות. פאר דער לע... טער צייט קומען יודען פון פוילען, ליטע און פע... נען בעסעראביע און וועשערייען, פאבריקמאכערייע... א. אז. וו. עקאנאמיש לעבט אויך שאנכאי איבע... זעהר א שווערען קריזיס. חוץ דעם זענען צו פ... אנגעפאהרען פון כארבין. פיל זענען א־ויסגערופ... ועווארען פון קרובים און פאר ניי אנקימענדיו... איז נישט אזוי גרינג זיך איינצוארדנען. מען וואנ... אפילו פערזאגען, וועלכע קענען נישט פנגליש... נישט ציפאהרען קיין שאנכאי אויב זיי האבען ניש... קיין קרובים אדער בעקאנטע.

איצט מערקט זיך אנ'אויסוואנדערונג פ... שאנכאי ווייטער צו דרום. מען זוכט צו פאהרע... קיין מאלאקא, סינגאפור, בריטיש אין הילענדי... אינדיען, אויף די פיליפינען און אינדא-כינע.

מ. בן-מנחם.

Dr. Z. Rakowski

ספ. פאר אויערען-, נאז-, האלז- און לונגען-קרא...
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 1–2 און פון 5–7. נאכט אויך...
אין לעמבערג ונדרושע 17 פון 10–11 און פון 2–...

אלווארא זשובקע

דאס שטיקעל ברויט

(ערצעהלונג פון שפאניש)

דער מאן איז אריין און א טויט מידער איז ער אוועקגעפאלען אויף א בענקעל. דעם הוט האט ער אוועקגעווארפען אויף א צווייטען און האט אנגע-הויבען זיך ווישען דעם שוויס וואס האט דורכגע-ווייקט זיין שטערן.

— כ'ביז זיך אנגעגאנגען ווי א הונט! — האט ער זיך בעקלאגט.

די פרוי יהאט געפרעגעלט עטליכע פעניצלעך אויף א מאשינקע. דערהע־ענדיג זיינע טריט, האט זי איהם דערווארט אנ'אומגעדולדיגע. אבער באמדעם ווי זי האט איהם דערזעהען אריין אזא שרעקליך מידען, איז פינסטער געווארען איהר געזיכט און זי האט זיך ווידער גענומען צו איהר ארבייט. זי האט געוואלט עפעס זאגען, כאטש זי האט גוט געוואוסט, אז זי האט געפרעגט אומזיסט:

— גארנישט?

— גארנישט! — האט ער געענטפערט — איך בין געווען, בלויז היינט אין א פופצען שולעס און אקאדעמייס. וויפיל איך בין זיך אנגע־אנגען גארנישט! איהר דארפט א לעהרער פון גראמאטיק, ליטעראטור, פראנצויזיש, געשיכטע, געאגראפיע, וואס ס'גיט איז? איך קאן אלץ! אז אומעטום איין ענטפער. ניין! כ'בין געגאנגען אין די הייזער וואו ס'האט זיך געפאדערט א לעהרער: מיר האבען שוין צוגענומען!... די טעג מאך איך מיר א קעסטעל, כ'וועל מיר קויפען בערשטלעך, וואקס, א פאר שמאטעס און היידא — שטיוועל פוצען! דערויף וועט מיר נוצען מיין תורה: שטיוועל צו פוצען!

נאך פינסטערער איז איהר געווארען איהר פערטרויקענט און זייער בלאס פנים. איהר בליק, דער שוין אזוי אויך טרויעריגע, איז נאך טונקעלער געווארען פון צער. שוואך האט זי ארויסגערעדט:

— ניין, ציפריאן! מיט די קראוואטען וואס איך מאך וועלען מיר האבען אויף צו עסען...

— דיינע קראוואטען! מ'שטיינסגעזאגט וואס רג האסט פון זיי! ניינציג סענט דאס סוץ, און זיי פערקויפען צו צוויי, דריי און פילייכט צו פינף פעזאס יעדע איינע. ניינציג סענט!

— ס'איז נאך גוט וואס מיר האבען דאס, ציפריאן!

זי האט געענדיגט פרעגלען די פעניצלעך און האט גענומען גרייטען צום טיש. זיין געזיכט האט בעקומען אנ'אויסדרוק פון פינסטערקייט און בייזקייט. און אזוי איז עס געבליבען, קוקענדיג אויפ'ן זון. דער דאזיגער האט זיך געפונען אין א ווינקעל פונ'ם צימער, א שטילער, בלעטערנדיג א זשורנאל. ר'איז געווען א קינד פון א יאהר פופצען. אויסגעזעהען האט ער ווי פון צוועלף. א פער־זעהעניש. א גרויסער קאפ, א גוף פון א קארליק מיט אויסגעדרעהטע פיסלעך. זיין נערוועזקייט האט זי דארויסגעוויזען אין העויות וואס האבען צוגעגע־בען א זעהר קאמישע' אויסדרוק זיין טראגישען קאפ. תחילת, דאס ערשטע געפיהל פון דעם וואס האט איהם געזעהען, איז געווע זמורא, ער האט גע־מאכט א שרעקליכען איינדרוק. אין גאס, פלעגען די קינדער, זיך טרעפענדיג מיט איהם, אוועק. ווען מ'האט איהם אביסעל בעטראכט און מ'האט זיך צוגעוואוינט צו זיין שרעקליכע־ מיאוסקייט, האט בען זיך געפונען אזעלכע וואס האבען נישט אויפ־געהערט הילכיק צו לאכען פון די תנועות וואס האבען אויפגעבליצט אויף זיין פנים.

דער פאטער האט געקוקט אויף איהם, א צו־שטרייטער און א בייזער. די פרוי האט איהם אויפ־געוועקט פון זיין איניכיזם, זי האט איהם דערלאנגט א טעלער:

— את האסטו עסען!

ער האט איהם אפגערוקט:

— ניין!

— וועסט היינט אויך קיין מיטאג נישט עסען? נעכטען אויף דער נאכט האסטו נישט געגעסען.

ער האט געשריגען, א ברוטאלער. נישט אין צייט.

— ס'זענען מיר שוין נמאס די דאזיגע רעפט־לעך! שוין א גאנצע וואך, אז מיר עסען נישט קיין אנדער זאך! נא!... קויף פלייש, מאך געבראטענס!

ר'האט איהר דערלאנגט א דעפאזיטקע פון פינף פעזאס. זי איז געבליבען דערשטוינט.

— וואס איז דאס?

— פינף פעזאס.

— יא, ס'איז פינף פעזאס, יא. אבער...

— כ'האב זיי נישט געגנבעט, גלויבסט נישט, אז כ'האב זיי נישט געגנבעט!

— טא ווי אזוי?

— פון מארגען הויבט אן ארבייטען קאזימיר!

— און ר'האט אנגעוויזען אויפ'ן פע־זועהעניש.

— קא־זי־מיר! — האט ארויסגעלעפעשעט די פרוי.

— יא, דו געדענקסט לומאשין, יענעם דיקען נעאפאליטאנער וואס איז געווען דער ערשטער באלע־באס פונ'ם קינא וואס איז אויפ'ן ראג?

— יא.

— איז ער איצט דער באלעבאס פון א הידושים טעאטערל אויף פאסעא דע כוליא. היינט בין איך דארט דורכגעגאנגען און גלייך איז עס מיר איינגע־פאלען. כ'בין אריין, כ'האב איהם פארגעלייגט קא־זימירען. ווען ר'האט זיך דע־מאנט וועמענס ר'איז, האט ער באלד איינגעשטימט. ער גיט מיר צוואנציג פעזאס א וואך. ס'הייסט אכציג פעזאס א מאנאט. א גוטער מענש! ר'האט מיר געגעבען פאראויס פאר דער ערשטע־ וואך, זעהסט? צוואנציג פעזאס!

— יא, יא: אבער וואס האט דארט קאזימיר צו טון?

— גארנישט! זיך אוועקזעצען אויף א בענקעל וואס שטעהט אויף א פלאטפארמלע, און די מענשען זאלען איהם זעהען.

— אויף אנ'אויסשטעלונג, — האט זי אויסגע־שריגען אנ'אויפגערעגטע — ניין, ניין! וועסט אויס־שטעלען דיין זון? ניין! קיינמאל! ניין!

— ר'האט מיר שוין פאראויסגעגעבען צוואנ־ציג פעזאס!

— וועסטו איהם זיי צוריקגעבען!

ער האט אנגעהויבען שרייען, א וואגזיניקער, ווארפענדיג מיט די פויסטען און א בלויער פון צארן.

— כ'וועל איהם גארנישט אומקעהרען! כ'האב שוין אויסגעגעבען פיר אדער פינף פעזאס! כ'קאן זיי איהם נישט אומקעהרען! קאזימיר וועט מארגן געהן!

— ר'זועט נישט געהן! און צו עסען האבען מי... דערפון וואס איך פערדין!

— דו פערשטעהסט נישט, אומגליקליכע... האט ער געזאגט מיט א נידע־יגער שטימע און מי... אנ'אנדער טאן, — דו פערשטעהסט נישט, אומגליק... ליכע, אז אויב דו וועסט ווייטע־ אזוי ארבייט... פאכענדיג מיט די לונגען פון זעקס פארטאג... צוועלף פארנאכט, וועסטו מעהר פון קיין מאנא... נישט געדויערען? א?

— קאזימיר וועט זיך נישט אויסשטעלען, ר'וו... זיך נישט אויסשטעלען — האט זי איבערגעחזר... עקשנותדיג.

און ער האט איהר א ווארף געטו זאין פני...

— ביזט א טובערקולאזע!

— וואס זאגסטו?

— אז דו ביזט א טובערקולאזע! דו האס... עס נישט געוואוסט? זאלסטו עס וויסען! אויב... וועסט ווייטער אזוי ארבייטען ווי ביז איצט, וועס... שטארבען אין א מאנאט ארום! דער דאקטאר הא... עס מיר געזאגט, דאס לעצטע מאל, וואס דו ביז... געווען אין שפיטאל!

איהר האט די ידיעה דערשלאגען. אן כוחו... האט זי זיך אראפגעלאזט אויף א בענקעל.

ער, א טריאומפירענדער, האט ווייטער גערעד...

— דו פערשטעהסט פארוואס איך וויל אויסשט... לען קאזימירען? צוליב דיר! דו זאלסט ניש... ארבייטען!

— ניין, ניין, ניין! — האט זי בעשטאנען.

ער האט געכאפט א טעלער און האט איה... א שליידער געטון אי ן דר'ע־ד אריין.

— איך זאג, אז יא!

די האט נישט געענטפערט און האט געשאקעל... מיט'ן קאפ אויף ניין.

ער, אנ'אויפגערייצטער איז ארויס אין הויף... אויף דער גאס, נאכגעפאלגט פון די בליקען פו... פופצען נייגעריגע שכנים.

זיין פרוי איז געבליבען זיצען א פערטראכט... דער מאנסטער, בעהאלטען אין איהר, האט איה... געגלעט די הענד. און די מוטער האט אנגעהויב... ליבלען צו קושען זיין אפשטויסענדען קאפ.

— קינד מיינס! קינד מיינס!...

(המשך מארגען)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 25 ז שבט תרצ"א

יאנואר
זון-אויפגאנג 7.33
זון-אונטערגאנג 4.06

6 טויזענד פאר־ציעס קויהלען צו 4 קערץ

וועט פערטיילען דער מאגיסטראט פאר ארבייטסלאזע

(—) דער מאגיסטראט האט שוין פערטיילט פאר 2000 ארבייטסלאזע צו 4 קערץ קויהלע, צוליב דעם וואס די נויט אין שטאט איז זעהר גרויס, האט דער מאגיסטראט בעשלאסען צו בעשטעלען נאך 4 טויזענד אזעלכע פארציעס און איצט ווערען פעסטגעשטעלט די קאטעגאריעס ארבייטסלאזע, וועלכע וועלען קענען גענוסען פון דער קוילען שטיצע. די רעגיסטראציע זאל זיך אנהויבען די טעג.

ארבייטסלאזיגקייט

44,000 ארבייטסלאזע אין לאדז

אויפ'ן שטח פון מלוכה'שען ארבייטס פערמיטלונגס-אמט אין לאדז, זענען או'ן 24 יאנואר געווען פערגיסטרירט 60 378 ארבייטסלאזע פון דעם בלויז אין לאדז 44.086 אינטערשטיצונגען האבען בעקומען 20.102 ארבייטסלאזע, פון זיי אין לאדז 16.91.

דורכ'ן אמט האבען בעקומען ארבייט 77 ארויסגעשיקט אויף ארבייט 104.

דער אמט האט איצט פרייע פלעצער פאר הויז-דינערשאפט.

ווינטער-שטיצע פאר שטאטישע אנגעשטעלטע

(מ) א דעלעגאציע פון די פאראיינען פון די שטאטישע אנגעשטעלטע האט אינטערווענירט ביים שטאט-פרעזידענט וועגן אויסצאהלען די איינמאליגע ווינטער-אונטערשטיצונג. דער פרעזידענט האט ערקלערט דער דעלעגאציע, אז דער מאגיסטראט איז פרינציפיעל פאר'ן אויסצאהלען די אונטערשטיצונג, וועלכע איז די לעצטע יאהרען רעגולער אויסגעצאהלט געווארען, אבער די וואיעוואדזשאפט האט די פאזיציע געשטראכען און די שטאט פינאנסען געפינען זיך אין א קלאגעדיגען מצב. פונדעסטוועגען וועט דער מאגיסטראט מאכען ענטשפרעכענדע פארשלאגען דעם שטאט ראט. דער שטאט-פרעזידענט האט צוגעזאגט אין פעברואר ווען די פינאנציעלע סיטואציע וועט קלעהרער ווערען נאך אמאל צו קאנפערירען מיט די פעראיינען וועגן דער פראגע.

לאדז. יוד. קאמער-טעאטער
נייער „ארט“
אין ווייסען זאל
מאנטייפעל זאכאדניא 43
קינסטלעריש. לייטער: משה בראדערזאן.
לייטער: א. בעזמאן
היינט זונטאג — 2 פארשטעלונגען
7.45 און 9.45 אין אווענד
פראגראם נומער 4 א. נ.:
ס'רעדעל דרייט זיך
אין 2 טיילען, 12 נייע שלאגערס
פראגראם: 1) יראלאכ 2) פוימע חסידים, 3) ביביר 4) אין זאקאפאנע, 5) ארבייטסלאזער, 6) פאר חיפה-זיקרישי, 7) בעליים דות, 8) אויף א יטיריעל ראדיא 9) דער ישרי ער, 10) אייפ; פא', 11) מאנ-מעפארס ביי ניקאלאי דעם טר-טען, 12) ארטבעסקע, 13) צ'אמ—די—קי מ'אמ-די—מי.
אנסאמבל לוים א. ב. פרויען: זיסעלע גירל, מרים דזלסקא, ראלא זילבערמאן, שיינע מרים. משה פעטערמאן. מענער: ח. אלטמאן, שיעיה גאלדשטיין, שמעון דזשיגאן, מאטל קאן, יעקב ווינגראס, ישראל שומאכער, יוסף שיפער
דעקאראציעס: מ. בראדערזאן, דער טונקעלער און שאטענטעאטער.
מוזיק: ה. רובין, א. בייגעלמאן.
דעקאראציעס און קאסטיומען: י. ברוינער,
טענץ און פלאסטיק: ז. קרושיבנא און ס. שלפערן.
רעזשי—דזשיגאן שומאכער. מוזיק-לייטער—ה. רובין, ליכט-עפעקטען—יערא. בינע-אינספעקטאר—ט. קאן,
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון 11 — 2 בייטאג און פון 5 אוו. שבת און יום-טובים א גאנצען טאג

פראלאנגאציעס, רעגולאציעס און באנקראטען

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

די פירמע פוטערמאן, (פיעטריקאווער 54) האט זיך געווענדעט אין קרייז-געריכט וועגן ערטיילען איהר א פראלאנגאציע פון די צאהלונגען. דער בילאנס אויפ'ן 10-טען יאנואר ווייזט ארויס אן אקטיוו גרעסער ווי דער פאסיוו. די פירמע עקזיסטירט 27 יאהר.

*

אין יאנואר 1930 י. האט די פירמע „בר. פיאטרקאווסקי, ד. פוקס, און קאמפ.“ (זשעראמסקי 48) זיך געווענדעט אין געריכט מיט א בקשה צו פראלאנגירען איהר די צאהלונגען. דער בילאנס אויפ'ן 31-טען דעצעמבער 1929 האט זיך געשלאסען מיט 5.858.000 זל. דאס געריכט האט דער פירמע ערטיילט א פראלאנגאציע אויף דריי חדשים ביז'ן 1. יוני. אין מאי האט זיך די פירמע געווענדעט אין געריכט, אנווייזענדיג, אז די סיטואציע האט זיך פערערגערט און די אקטיוון פון דער פירמע געבעטען איהר ערלויבען אנהויבען אויסגלייכס פירמע איהר ערלויבען אנצוהויבען אויסגלייכס-אונטערהאנדלונגען. די פירמע שלאגט פאר צו בעצאהלען 70 פראצ. פון איהרע חובות צאהלבאר אין דריי ראטעס, יעדע 8 חדשים.

אין יוני האט דאס געריכט ערלויבט אנצוהויבען די אויסגלייכס-אונטערהאנדלונגען און דעם 9-טען יאנואר איז דער אפמאך מיט די קרעדיטארען געשלאסען געווארען.

דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט און האט אפגעשאפט דעם פריהערדיגען בעשלוס וועגן פראלאנגאציע פון די צאהלונגען פאר דער פירמע.

*

דעם 16-טען דעצעמבער איז די פירמע „ראטבערג און אדלער“ אפרעכטור און פארהערריי אין פאביאניץ ערקלערט געווארען פאר באנקראט. די באנקראטירטע האבען דערלאנגט אן אפאזיציע, אנווייזענדיג אז די קרעדיטארען וואס אויף זייער פאדערונג איז די פירמע ערקלערט געווארען אלס באנקראט קומט גארנישט, בפרט איינעם, וועמעס חוב ס'איז פערזיכערט דיפאטעקאריש. אויפ'ן פראצעס דעם 16 יאנואר זענען די גרעסטע טייל קרעדיטארען געווען פאר'ן אפשאפען דעם באנקראט. דאגעגען האבען זיך דער סינדיק און דער ריכטער-קאמיסאר ארויסגעזאגט פאר'ן דערהאלטען דעם אורטייל וועגן באנקראט, ווייל די פירמע פיהרט נישט קיין האנדעלס-ביכער.

דאס געריכט האט די אפאזיציע נישט גענומען אין אכט און איבערגעלאזט דעם אורטייל וועגן באנקראט.

*

דאס געריכט האט אינגאנצען אפגעשאפט די פראצעדור וועגן באנקראט פון דער פירמע ראזענשטראוך (זאוואדזקא 49) וועלכער איז בשעתו ערקלערט געווארען לויט דער פאדערונג פון איין קרעדיטאר — „טעאפיל גלאצער“. קיין שום אנדער קרעדיטאר האט זיך נישט געמאלדען און די פירמע „ט. גלאצער“ איז פולשטענדיג בעפרידיגט געווארען.

*

ס'איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון די קרעדיטארען פון דער פירמע „הערש בארנשטיין און עמנואל קראוסקאפ, (סענאטארסקא 6) וועלכע זענען אין נאוועמבער 1929 ערקלערט געווארען פאר באנקראט. צו דער באנקראט-מאסע האבען זיך געמאלדען 29 קרעדיטארען אויף 101,275 זל. בעת די אקטיוון בעטרעפען 66.841 זל. די פירמע האט פארגעשלאגען צו בעצאהלען 24 פראצ. פון די חובות אין 3 ראטעס יעדעס יאהר. 24 קרעדיטארען וועלכע רעפרעזענטירען 79.191 זל. זענען מסכים געווען אויפ'ן פארשלאג. דאגעגען זענען 3 ארויסגעטראטען געגען. איינער פון זיי איצעק ווינער בעהויפטעט, אז קראוסקאפ האט בשתיקה פארגעשלאגען איהם 70 פראצ. און מיט איניגע קרעדיטארען דורכגעקומען אויף 50 און 60 פראצ.

דאס געריכט האט בעשלאסען אויסצופארשען די עדות און אין דערווייל דעם אפמאך נישט בעשטעטיגען.

ערלויבען א טיילווייזע האנדעל אום זונטאג

צעכען-קאנפערענץ אין דער האנדווערקער-קאמער

(—) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דאס מיניסטעריום פאר האנדעל און אינדוסטריע האט אנגעפרעגט די מיינונג ביי דער לאדזער האנדווערקער קאמער וועגן ענדערונגען אין די האנדעלס-שעה'ן, איז אין דער האנדווערקער-קאמער פארגעקומען א קאנפערענץ פון אלע האנדווערקער צעכען, וועלכע האבען בעשלאסען, אז זונטאג און אין יום טוב טעג זאלען זיין אפען פון 7 ביז 10 פריה: יאטקעס, וואורשט - געוועלבער, מלעטשארניעס, בעל-מעל-געוועלבער און קאוויארניעס.

פאטאגראפישע אנשטאלטען זאלען זיין אפען פון 9 ביז 11 און פון 1 ביז 4 נאכמיטאג.

פריזיער-אנשטאלטען זאלען זיין אפען פון 8 ביז 11 פריה.

עס איז אויך בעשלאסען געווארען, אז אלע ענדערונגען אין די געזעצען און פארשריפטען זאלען ערשט אין קראפט טרעטען אין 14 טעג ארום נאכ'ן פערעפענטליכען.

סדרה פאלשע וועקסלען

(2) יעקב ביציו קאוואלעק און יעקל מאיר ביעלאווסקי, האבען געקויפט ביי משה גריץ (זא כאדניא 23) צוויי היטען און האבען בעצאהלט מיט א וועקסעל. פון 50 זל. ווען דער טערמין פונ'ם וועקסעל איז אנגעקומען, איז ער פראטעסטירט געווארען און דאן האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ער איז געווען א געפעלשטער. געגען ביעלאווסקי און קאוואלעק, איז פערפיהרט געווארען א פראצעס, וועלכער איז נעכטען פארגעקומען אין היגען קרייז-געריכט.

ביעלאווסקי האט זיך פערטיידיגט, אז ער האט נישט געוואוסט, דאס דער וועקסעל איז געפעלשט. ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז דער וועקסעל איז א פאלשער, האט ער אפגעטראגען צוריק דעם הוט און האט בעצאהלט אפגעגעלט 5 זל.

קאוואלעק האט דעם וועקסעל זשירירט אלס ק' וואסקי (פאמארסקא 4) אויפ'ן פראצעס האט ער געשטאנען, אז איהם האט דערצו צוגערעדט ביעלאווסקי. דאס געריכט האט ביעלאווסקי'ן פערמשפט אויף 3 חדשים און קאוואלעק'ן אויף 6 חדשים טורמע.

דעזערציע און גנבה

(2) אין יוני האט עוונגעניוש איזידארטשיק א קאנאניר פון 10 ארטילעריע-פולק זיך צושלאגען אין פארק וועניציא אין האט דערביי צושלאגען דריי פאליציאנטען און איז אנטלאפען. שפעטער איז ער ווידער געקומען אין כאזשל אבער מ'האט איהם ארעסטירט און אפגעשיקט אין פולק און דעם פראטאקאל אפגעשיקט אין זשאנדארמעריע. אין אויגוסט האט איזידארטשיק ווידער געמאכט אנוואוטורע אין א רעסטאראן אויף זשגאווסקי האט צושלאגען דעם פאליציאנט לעווא דאווסק און איז אנטלאפען. דעם 29. אויגוסט איז ער אינגאנצען אנטלאפען פון פולק.

אין אקטאבער האט ער צוזאמען מיט'ן דעזערטיר זיגמונט סיווינסקי און א בעקאנטער גנב סטאניסלאוו זפאראווסקי אויסגעפיהרט א גנבה ביי דאניאל קוועטניאק. ווען די גנבים זענען געגאנגען פון דער גנבה האט מען זיי געכאפט מיט די געגנב'עטע זאכען. מ'האט זיי ארעסטירט. זדעכאווסקי איז דורכ'ן קרייז געריכט פערמשפט געווארען אויף א יאהר טורמע.

נעכטען זענען די ביידע דעזערטירען געמשפט געווארען אין היגען מיליטערישען קרייז-געריכט. ביידע זענען פערמשפט געווארען צו 3 יאהר מיט 3 חדשים טורמע יעדער און צו דערווייטערט ווערען פון מיליטער.

א „שד“ אין א מעבעל-געשעפט

אדער א נאכט-לעגער פון א היימלאזע טישלער-געזעלע

(א) אויף פילסודסקי 64 האט זיך אין מעבעל געשעפט פון שיפמאן בעוויזען עפעס א „געהיימער גייסט“ און זייט עטליכע טעג האבען די באלעבאטים בעמערקט אז יעדען פריהמארגען ווען זיי קומען אריין איז געשעפט זענען עטליכע מעבעל-שטיק איבערגערוקט און ליגען זיך אין אן אנדער צושטאנד, ווי מ'האט זיי איבערגעלאזט ביינאכט.

ה' שיפמאן האט אבער בעשלאסען, ווען אפילו דאס זאלען זיין שדים, זיי צו כאפען. נעכטען ביינאכט איז ער מיט נאך עטליכע מענשען אריינגעקומען אין מעבעל-לאגער און האט אנגעצונדען אלע עלעקטרישע לאמפען. ווי ערשטוינט איז ער געבליבען ווען ער האט ווידער פעסטגעשטעלט אז איניגע מעבעל-שטיק זענען איבערגערוקט. דערווייל האט אימיץ פון זיינע פריינד וואס זענען מיט איהם מיטגעקומען דערהערט עפעס א שארכען פון א שאפע. ווען זיי האבען זיך פארזיכטיג אהין דערנעהנטערט האט זיך פון הינטער דער שאפע זיי אנטקעגען ארויסגעקוקט א פערשלאפענער געזעל פון שיפמאנס מעבעל-פאבריק.

ווי ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, האט דער ארבייטער, וועלכער האט נישט געהאט וואו צו שלאפען, זיך געשאפען א נאכט-שליסעל און פלעגט די לעצטע נעכט קומען נעכטיגען אין מעבעל-לאגער.

א דאמע האט געשטערט א דועל צווישען 2 אדוואקאטען

(2) פרייטאג ביינאכט ארום 12 א זייגער האט עפעס א פרוי אנגעקלונגען צום דיזשורנעם פשאדאווניק פון 5-טען פאליציי-קאמיסאריאט און האט איהם מיטגעטיילט, אז שבת פינף פארטאג וועט אין מאניע וואלד פארקומען א דועל צווישען די אדוואקאטען גלייטער און מאנטלאק, ווער זי איז האט די פרוי נישט געוואלט זאגען.

דער אויספארשונגס-אמט האט באלד ארויסגעגעבען א פעראָרדנונג און נעכטען פריה ווען די דועלאנטען זענען אנגעקומען מיט די סעקונדאנטען און א דאקטאר, זענען אויך אנגעקומען אגענטען פון אויספארשונגס-אמט וועלכע האבען צום דועל נישט דערלאזט און צוזאמענגעשטעלט א פראטאקאל.

ווי אונזערע לעזער געדענקען, איז אין נאוועמבער אין קרייז-געריכט פארגעקומען א צוזאמענשטויס צווישען די דערמאהנטע אדוואקאטען און אדוו. מאנטלאק האט אקטיוו בעליידיגט זיין קאלעגע. אויף מארגען האט יענער געשיקט סעקונדאנטען. דער ענין האט זיך פערצויגען ביז איצט און איצט האט זיך געוואלט אפשפילען דער עפילאג.

דער נישט-פארגעקומענער דועל האט אין לאדז ארויסגערופען א שטארקען אפקלאנג, בפרט צוליב די פערזאנען, וואס זענען אין דער געשיכטע פערמישט. דער פאל און דער טעלעפאן פון דער געהיימנישפולער פרוי זענען ברייט קאמענטירט געווארען.

געשלאגען פאליציאנטען

(2) יוזעף דזשיגעל, (גראבאווע 3) האט נישט געצאהלט קיין דירה-געלד און צוליב דעם פלעגען מיט איהם און זיין הויזווירט פארקומען אפטע סכסוכים. אין אקטאבער האט דזשיגעל זיך געטראפען מיט וועסאלאווסקין און איהם געוואלט שלאגען. וועסאלאווסקי איז אנטלאפען און ווען ער איז צוריקגעקומען האט ער שוין געטראפען אין טויער א המון מענשען. דזשיגעל האט זיך געווארפען אויפ'ן פאליציאנט קאזשארסקי און איהם צושלאגען. דזשיגעל'ן האט צוגעהאלפען דער לאקאטאר פראנציזשעק טאמטשאק, ווען דער פאליציאנט קובארא, וועלכער איז פארבייגעגאנגען האט זיך אנגענומען פאר'ן פאליציאנט קאזשארסקי האט ער אויך בעקומען גוט געשלאגען. ער האט ארויסגערופען א גרעסערע פאליציי-אפטיילונג וועלכע האט דעם ענין ליקווידירט און ארעסטירט טאמטשאק'ן, דזשיגעל'ן, לאכאווסקין און נאך צוויי פערזאן. נעכטען זענען זיי אלע געמשפט געווארען. די ערשטע דריי זענען פערמשפט אלע צו צוויי חדשים טורמע, די איבעריגע זענען בעפרייט געווארען.

דער יאנואר אויפשטאנד אין די שולען

(–) אין צוזאמענהאנג מיט'ן יאהר טאג פונ'ם יאנואר אויפשטאנד 1863, וועלען אין אלע שולען פארקומען פייערונגען, שמוצסען און פארשטעלונגען.

גנבות

(–) אין דער וואוינונג פון עוזר ריט (פיעטרקאווער 120) האבען זיך איינגעריסען גנבים און ארויסגעגנבעט מלבושים און ווערט זאכען אויף 10 טויזענד זלאטיס. –

ביי הענעך ראזענפעלד (זאוואדזקא 17) האבען גנבים ארויסגע'גנבעט 3 מענער פאלטאס און אנד. מלבושים אויף עטליכע טויזענד זל.

פאליציי זוכט די גנבים.

באל לטובת די פייערלעשער

קימענדיגען זונטאג ד. 1 פעברואר וועט אין די זאלען פון פילהארמאניע און „אאזא" פארקומען דער גרויסער מאסקען-באל, אונטער'ן נאמען „ערשקען בליהעכץ". די הכנסה פונ'ם באל וואס ווערט איינגעארדענט דורך די פייערלעשער וועט געהן לטובת דער אינוואלידען-קאסע פון די פייערלעשער.

דעם 8. פעברואר שלום אש פייערונג אין לאדז

דער אש-יובילעאום קאמיטעט, וואס האט זיך געשאפען אין לאדז האט בעשלאסען איינצוארדנען א גראנדיעזע יובילייי-פייערונג לכבוד דעם בעריהמטען יודישען פאלקס-דיכטער שלום אש, זונטאג דעם 8. פעברואר אין זאל „פילהארמאניע".

דער קאמיטעט האט געזארגט דערפאר, אז דאס פראגראם זאל זיין זעהר אימפאזאנט.

דער יובילאר קומט ספעציעל פון פאריז צו דער פייערונג וואו ער וועט ארויסטרעטען מיט א גרעסערען רעפעראט און וועט רעציטירען אייניגע פון זיינע נאך נישט פערעפענטליכטע ווערק.

עס איז דערום קיין וואונדער נישט, וואס די אש-פייערונג האט ארויסגערופען אזא גרויסען אינטערעס צווישען אלע קרייזען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

„בר-כוכבא" אין א נייעם מאדערנעם לאקאל

דער עלטסטער און גרעסטער יודישער טורן- און ספארט-פעראיין „בר-כוכבא" בעזיצט איצט, אין צוזאמענהאנג מיט זיין גרויסער ענטוויקלונג, א נייעם מאדערנעם לאקאל, וואס איז פערזעהען מיט אלע נייעסטע טעכנישע איינארדנונגען. דער לאקאל געפינט זיך אין צענטער שטאט, פיעטריקאווער 110 און וועט זיין דער שענסטער פון די געזעלשאפטליכע לאקאלען ביי אונז אין שטאט.

שוין זונטאג הויבען זיך אן די גימנאסטישע לעקציעס אין נייעם לאקאל. היינט זונטאג 8.15 אין אווענד קומט פאר די ערשטע לעקציע פון דער פרויען-סעקציע. מאנטאג 8.30 אווענד די ערשטע לעקציע פון דער מענער-סעקציע דינסטאג 8.30 אווענד — די ערשטע לעקציע פון דער באקסער-סעקציע.

היינט און פאלגענדע טעג!
פילם פאר אלע פעלקער פון דער וועלט, קלאנג-פילם מייסטערווערק פון געפיהלען פון דער מענשהייט און טרויעריגער סך-הכל פאר דער געגענווארטיגער קולטור און ציוויליזאציע.
רעזשיסירט דורך בעריהמטען S. Van Dyke שעפער פון פילם „POGANIN" א.ג.
ווייסע שאטענס
שעהנקייט פון דער נאטור, ליבע און דאס לעבען פון די איינוואוינער פון די פילפארביגע אינזלען פון די דרום-ימים. :—: אין די הויפט-ראלען:
RAQUEL TORES, MONTE BLUE
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און אקטואליטעטען פון לאנד
אנהויב אין וואכענטאג 4.30 נאכמיטאג שבת זונטאג און יום-טוב 1 א זייגער בייטאג
פאפולערע פרייזען.

א פאליטישער פראצעס

(–) אין קרייז-געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען 17-יעהריגען ש. רייכמאן, 21-יעהריגען מ. שטערנקאף, 20-יעהריגען ל. ווינטער, 17-יעהריגען ש. גאלדקאפ, 17-יעהריגען ט. מאנלא און 19-יעהריגע לאה איבערבאך, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אנגעהערען צו דער קאמוניסטישער פארטיי און פיהרען אן אקטיווע ארבייט לטובת דער פארטיי.

נאך א בעראטונג האט דאס געריכט ארויסגעטראגען אן'אורטייל לויט וועלכען לאה איבערבאך איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים פעסטונג, ווייל ביי איהר אין וואוינונג אויף פאל דניאווא 11 האט מען געפונען קאמוניסטישע דאקומענטען.

די אנדערע בעשולדיגטע זענען בעפרייט געווארען.

ליקווידירט א „פרעהליך הייזעל" פון מינדעריעהריגע מיידלעך

פראצעס ביי פערמאכטע טירען

(ז) אין שטאטישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען פאר פאלק ענדער, וועלכע האבען אין זייער וואוינונג אויף אל. 1 מאי 8 געפיהרט א „פרעהליך הייזעל" אין וועלכען זיי האבען געהאלטען מינדעריעהריגע מיידלעך און זיי געצוואונגען צו פראסטיטוציע. עס האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס פארפאלק האט אויסגעזוכט 12–13 יעהריגע עלענדע יתומות, זיי געשלאגען אויף א מערדערליכען אופן און זיי געצוואונגען צו לעבען מיט די געסט, וועלכע פלעגען קומען אהין.

צוליב די דראסטישע פרטים פון דער בעשולדיגונג, איז דער פראצעס פארגעקומען ביי פערמאכטע טירען.

יוזעף ענדער איז פערמשפט געווארען אויף 8 חדשים תפיסה און זיין ווייב וולאדיסלאווא – 6 חדשים תפיסה.

ארעסטירט א מערדער

מיט א פאר וואכען צוריק איז אין דארף מיראווטשיזנא וועלונער קרייז, דערמארדעט געווארען סאמאשעווסקי פון א קויל, וועלכע איז אריינגעשאסען געווארען דורכ'ן פענסטער. די גאנצע צייט האט די פאליציי געזוכט די אנפאלער און ערשט דעם פערגאנגענעם פרייטאג איז געלונגען פעסטצושטעלען ווער זיי זענען: דאס זענען באלעסלאוו סטארעק און לעאנארד שענדלער.

מיט א צייט צוריק האט סאמאשעווסקי בעקומען פון אמעריקא א ירושה. ביידע מערדער האבען איהם דאן פארגעשלאגען אז ער זאל מיט זיי בילדען א שמוגלער-באנדע, סאמאשעווסקי האט זיך אפגעזאגט. מורא-האבענדיג, אז ער זאל זיי נישט אויסגעבען, האבען זיי בעשלאסען איהם אפצורוימען. באלעסלאוו סטארעק איז ארעסטירט. שענדלער האט בעוויזען צו אנטלויפען קיין אויסלאנד.

די בעקאנטע וועלט-בעריהמטע זינגערין פון
„הבימה"
מרים עליאש
וועט אויפטרעטען אין פילם
2 פרעמדע וועלטען
ערשטער יודישער קלאנג-פילם
שוין הירצליך אין
GRAND-KINO

צום 70 געבורטסטאג פון נחום סאקאלאוו

היינט — פייערליכע פערזאמלונג אין דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

אין צוזאמענהאנג מיט דער יובילעאום פייערונג פון 70-טען געבורטס טאג פון פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, נחום סאקאלאוו, אָרדענט איין די היגע ציוניסטישע ארגאניזאציע היינט זונטאג, 8.30 אווענד אין איינגענעם לאקאל (צעגעלניאנא 4) א פייערליכע פערזאמלונג געווידמעט דער פערזענליכקייט פון נחום סאקאלאוו, זיין שאפען און ווירקען אלס ציוניסטישער פיהרער און אלס שריפטשטעלער, מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: דעפ. ד"ר ראזענבלאט, ד"ר י. פרענקעל און ה' משה לימאי.

ביי אסטמא און הארץ-קראנקהייטען

ברוסט און לונגען-קרענקען, שטיכאפוגל, שילדדריזען-פערגרעסערונג רעגט ירט דער נאטירליך פון נאטירליכען ביטער-וואסער Franciszka Józefa צו בעקומען און אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקארישע.

שרפה אין דודא פאביאניץ

(א) אין רודא פאביאניץ אויף לאנקאווא 61 איז אויסגעבראכען א שרפה אינם הויז וואוינען 4 ארבייטער משפחות. דאס פייער האט זיך בעוויזען ווען אלע זענען געשלאפען. ס'איז ענטשטאנען א געוואלדיגע פאניק. טראץ דער ענערגישער אקציע פון די אנגעקומענע פייערלעשער איז נישט געלונגען אפצוראטעווען נישט דאס הויז און נישט אפילו די זאכען פון די לאקאטארען, דער היזק בעטרעפט 30.000 זל.

אין שטאט ארגאניזירט זיך א זאמעל-אקציע פאר די נשרפים.

יובילעאום פון רעד. לאזאר קאהאן אין לאדז

אין לאדז גרייט מען זיך שטארק צו פייערען דעם 25-יעהריגען יובילעאום פון דער זשורנאליסטישער טעטיגקייט פון רעדאקטאר לאזאר קאהאן. זיינע פריינד אין לאדז גרייטען צו א פייערליכע אקאדעמיע און א גרויסען באנקעט לכבוד דעם יובילאר.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) פאטאש (פלאץ קאשטשעלני 10), כארעמזא (פאמארסקא 10), מילער (פעטריקאווער 46), עפשטיין (פעטריקאווער 235), גארטשיצקי (פשעיאזד 59). אנטאנעוויטש (פאביאניצקא 50).

טעטיגקייטס-בעריכט

פון הילפס-פעראיין „משמרת החולים" (לימאנאווסקיעגא 6)

אין בעריכטס יאהר 1930 האט מען דעם אמבולאטאריום פערגרעסערט מיט נאך 1 צימער אזוי, אז ביים היינטיגען טאג בעשטעהט עס פון א ווארטע זאל מיט 2 דאקטוירים קאבינעטען איינגעארדענט לויט די היגיענישע פארשריפטען. דער גאנצער לאקאל איז איבערגעארבייט און גרינדליך רעמאנטירט געווארען, עס איז איינגעקויפט געווארען מעבעל און כירורגישע כלים פאר די דאקטוירים-קאבינעטען. עס איז געקויפט געווארען א קווארץ-לאמפ אויף צו ערטיילען די געהעריגע מעדיצינישע הילף ארימע קראנקע.

דאס דאקטוירים-פערסאנאל איז פערגרעסערט געווארען מיט נאך 2 דאקטוירים ספעציאליסטען אין ביים היינטיגען טאג ארבייטען ביים פעראיין 6 דאקטוירים ספעציאליסטען און 1 קוואליפיצירטע פלעגערין.

אין פערלויף פון יאהר האט מען ערטיילט פאלגענדע הילף:

אין אמבולאטאריום פאר געלד 3970 קראנקע, אהן געלד 644 קראנקע, אהיים צו קראנקע פאר געלד – 2413, און אהן געלד–255 קראנקע. איינשפריצונגען, באנקעס, מאסאזשען פאר געלד – 1732, מעדיצינען פאר געלד – 5831 אין אומזיסט – 178, מילך 819 ליט. כירורגישע כלים אויסגעבארגט צו 1830 קראנקע. משמורים ביינאכט 177.

ביי נישט פערמעגליכע האט די פערוואלטונג גענומען פאלגענדען אייצאהל פאר ערטיילען הילף אין אמבולאטאריום 1 זל. אין שטאט 3 זל. פאר מעדיצינען ביז 1 זל. 50 גראשען

נייע צינקוויים-פאבריק

ווי מיר ווערען געוואויר, וועט דער בוי פון דער צינק-ווייס-פאבריק ביי די פוילישע פאבריקען פון דער צינק-אינדוסטרי אקצ. געז. אין בענדין שוין אנפאנג מערץ ווערען פערענדיגט. די פאבריק איז איינגעארדענט לויט די נייעסטע טעכנישע ערפינדונגען און זעהט פאר א יאהר-פראדוקציע פון 300 וואגאנען צינקווייס.

די פאבריק האט זיך געשטעלט די אויפגאבע נישט נאר טיילוויז צו דעקען דעם אינלענדישען געברויך, נאר אויך צו עקספארטירען צינקווייס, א דאנק די נייעסטע איינריכטונגען וועט די דאזיגע פאבריק נישט אפשטעהן מיט איהר פראדוקציע און קוואליטעט פון ד יאויסלענדישע אויסארבייטונגען, ס'איז פאראויסגעזעהען אז די נייע פאבריק וועט פעסטשטעלען גאנץ נידריגע פרייזען פון צינקווייס נישט נאר אויף אינלאנד, נאר אויך, פאר דעם עקספארט.

קופאן
אויף א יורידישער עצה
גילטיג זונטאג, דעם 25-טען יאנואר
א בעקאנטער יוריסט ערטיילט יורידישע עצות פון 3 ביז 4 א זייגער נאכמיטאג אין רעדאקציע פון אונזער צייטונג, פיעטריקאווער 21.
אינטערעסאנטען דארפען מיטברענגען דעם קופאן פון „נייעם פאלקסבלאט" – פון דעם זעלבען טאג. –

דאנקזאגונג.

איך דריק היערמיט אויס מיין הערצליכען דאנק דעם בעריהמטען קינסטלער פון מאסאזש ה' פ. ראָרנבערג, פאסאזש-שולץ 41 (ג. שילער פון בערלינער פראפעסאר זאבלאדאווסקי), וועלכער האט מיך בלויז מיט זיינע אונפערגלייכליכע מאסאזשען און היילגימנאסטיק פון מיין שווערען פאראליזש אויסגעקורירט, ווערענד אנדערע מאסאזשען האבען מיר דעם מינדעסטען נוצען נישט געבראכט, אבוואהל ה' קארנבערג נויטיגט זיך נישט אין קיין שום שבחים אבער מיין מענשליכער פליכט איז דאס בעקאנט צו מאכען לטובת הכלל.

מיט האכאכטונג שמחה ראזען

לאדז, פאנסקא גאס 31.

הויכע אויסצייכנונג פאר א לאדזער

דער בעקאנטער אין די לאדזער געזעלשאפטליכע און קינסטלערישע קרייזען מאיר ארלאס האט בעקומען די הויכע אויסצייכנונג – „אינאפ הענגיגקייט-קרייץ".

דער קאנצערט פון חיה'לע גראבער איז אפגעלעגט געווארן

דער קאנצערט פון היה'לע גראבער, וואס האט היינט אין אווענר געזאלט פארקומען אין פילהארמאניע איז צוליב דער קראנקהייט פון דער ארטיסטין אפגעלעגט געווארען.

גרויסער ערפאלג איז „ארדט" פון דער פרעמיערע „ס'רעדעל דרעהט זיך..."

די פרעמיערע „ס'רעדעל דרעהט זיך" איז אראפ מיט אן'אויסערגעוועהנליכען ערפאלג. דאס גרויסע פובליקום האט מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען אויפגענומען יעדען איינציגען נומער פון דעם גרויסען פראגראם. ווידערהאלט האבען די מחברים פון די נומערן, דער מאלער יצחק בריינער אין די מוזיקער צו פערצייכנען א נייעם פאטשריט.

די אויספיהרער האבען געגעבען דאס בעסטע. היינט ווערט געשפילט 2 מאל 7.45 און 9 45 אווענד.

פון קינא-טעאטער „בייקא"

אין קינא - טעאטער „בייקא" ווערט איצט געגעבען דער הערליכער פילם א. נ. „פראכט פון נעפאהר". דער דאזיגער פילם פערמאגט זעהר א סך אינטערעסאנטע מאמענטען. די הויפטראל פון בילד קרעאירט דער שוישפילער הארלד לאיד. די מוזיקאלישע אילוסטראציע געפינט זיך אונטער דער לייטונג פון ה' ש. בייגעלמאן.

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 25 יאנואר

10.15 טראנסמיסיע פון גאטעסדינסט אין דער ווילנער באזיליקע; 11.58 צייט-סיגנאל, העינאל פון דעם קאטעדראל טורם אין ווילנא, מאגאזין פראגראם, קינא אין טעאטער פערדזשאר; 12 10 מעטער: אלאנישער קאמוניקאט פון ווארשע; 12 15 סימפאנישער פריהמארגען פון ווארשאווער פילהארמאניע; 15.20 מוזיק פון ווארשא; 14 40 קינדער-פראגראם; 16.10 לאדזער פאסטקאסטעל; 16 30 גראמאפאן-פליטען; 17.15 אנגענעמע אין נייליכע ניכייכטען; 17 40 פאפולערער קאנצערט; 19 00 פערשירענעס; 19.25 פעליעטאן; 19.40 לאדזער ספארט-קאמוניקאט, פראגראם אויף מארגען, גראמאפאן - פליטען; 20.00 אודיציע פון ווארשא; 20.30 פאפולערער אבענט-קאנצערט; 22.15 אפעראריען; 22.35 פעליעטאן; 22.50 קאמוניקאטן טאנץ-מוזיק.

מעלדונג

יוד. רעליג. ארבייטער-פארטיי
פועלי אגודת ישראל"
לאדוש, וואסכאדניא 66.

אין צוזאמענהאנג מיט דער נאהענסטער גענעראל פערזאמלונג קומט פאר היינט, זונטאג, 8 אווענד אין אייגענעם לאקאל א פארוואהל פערזאמלונג מיט דער בעטייליגונג פון פראמינענטע חבֿרים וגלייכצייטיג מעלדען מיר, אז אין דער פערמיטלונגס ביורא איז נאך דא פרייע פלעצער אר קוואליפיצירטע קראפט-וועבער אויף ענגלישע שטיהל.

„NIREX“ נייעס!

מאַכט דויערהאַפטיג די קאַנטען פון מענער־הויזען.
ערשפּאָרט די נויטווענדיגקייט פון שטענדיגען פּרעסען.
איז אינבעדינגט נויטיג פאַר יעדען מאַן.
פּרייז פון אַ שאַכטעל „NIREX“ 1 זל. צו בעקומען איבעראַל.
גענעראַל־פּערטרעטער: י. יאַנאָווסקי, שקאָלנאַ 33.

די בעוואוסטע מעכאַנישע שלאָסעריי
J. REDER
קאָנסטאַנטינער 11/13 (רוג זאַכאַדניאַ)
נעהמט אָן אַלערליי שלאָסער־אַרבייטען,
ווי אויך אויטאָגענישע שווייסונגען געגען
דויערנדער גאַראַנטיע און צו מעסיגע פּרייזען.
בעמערקונג: פאַר האַנדווערקער — ראַבאַט.

Bilans Brutto Łódzkiego Banku Depozytowego Sp. Akc. w Łodzi
na dzień 31 grudnia 1930.

STAN CZYNNY.

Kasa i sumy do dyspozycji	1.509 512.71
Waluty zagraniczne	261 779.06
Papiery wartościowe własne i ustaw. kapit. zapas.	712 356 31
Banki krajowe	232.612 49
„ zagraniczne	646 535 39
Weksle zdyskontowane	14.521 727 44
„ protestowane	145.579 89
Rachunki bieżące	4.602 585 87
Ruchomości	76 431 39
Nieruchomości	204.513 92
Różne rachunki	520.838 94
Koszty handlowe	2.079.405.83
Oddziały	1.891 828 27
	27.405 707.51
Udzielane gwarancje	1 866 265.77
Inkaso	3 476.992.78
	32.748 966.06

STAN BIERNY.

Kapitały własne:		
a) zakładowy	2.520 000.—	
b) zapasowy	1.128 257.35	3 648.257 35
Wkłady		12 741.387 91
Rachunki bieżące		2.322 935 88
Zobowiązania inkasowe		102 793 —
Redyskonto weksli		1 454 512 02
Banki krajowe		295 253 43
„ zagraniczne		1.037 210.71
Procenty, prowizje i różne zyski		3 128.185 82
Oddziały		1.912 996 32
Różne rachunki		220 607.48
Zyski z lat ubiegłych		541 567 59
		27.405 707.51
Zobowiąz. z tyt. udziel. gwar.		1 866 265 77
Różni za inkaso		3.476 992.78
		32 748 966 06

מיט 9600 אויסשטעלער
אויס 1600 פערש. בראַנזשן
פון 24 לענדער
אין די
לייפּציגער פרי־יאָהר־מעסע 1931
פאַר יעדען סוחר, די איינציגע מעגליכ־
קייט איינצוקויפען און נתאוויר צו תערוז
העגען אַלע עניינים פון מסחר.
זי הויבט זיך אָן ד. 1 מערץ
אַלע ידיעות בעקומט מען ביים
לייפּציגער מעסע־אַמט אין לייפּציג,
אַדער ביים פערטרעטער:
WŁADYSŁAW GLAZER
Warszawa, Aleje Jerozolimskie 41
Tel. 230-55

Doktór KLINGER
ספּעציאַל־אַרצט פאַר וועגער שע, הויט־
און האָר־קראַנקהייטען
ANDRZEJA 2, tel. 132-28
נעהמט אָן פון 9–11 פריה און פון 5–8 אָווענד און
פון 1–2 נ"מ אין דער „לעטשניצע פּיעטריקאָווער 62“

ערשטקלאַסיגער
פּאַכמאַן!
א. גיטער בראַנזשיסט
זוכט א שותּף מיט א
קאַפּיטאַל צו עפענען א
געשעפט אין לאָדז אָדער
אַנדער שטאָט. אָפּ־צוגעבן
אָפּצוגעבען אין אָרט פון
דער צייטונג פאַר „D.K.“

איבערצוגעבן
אַ שטוב מיט אַ קוך מיט
מעטאָר • איינריכטונג ווי
אויך אַ געוועלב אין הויף
רוג צעגעלניאַנאַ און פּיל־
סודסקיעגאָ. צו ערפאַהרען
אין פּאַפּיר־געוועלב
צעגעלניאַנאַ 46.

אַ גרויס צימער
אין צענטרום מיט אַ בעזונ־
דערן איינגאַנג, איינגעריכטע
אויף אַ ביוראָ מאָמענטליך צו
פערמיטען. גלייכצייטיג ווערט
געזוכט אַ נעהירף צו מאַכען
בעשעפטיגונג מיט לאָזשי.
אויך ברויך מען אויף אַ קורצע
צייט שטיין בּיי מיר מענער־
שניידער אָדער בעזעצען אויף
אינטערעסאַנטען טאַגעס. —
אָפּערטען אונטער „3“ אין
אָרט פון דער צייטונג. 847

Poszukiwana
POŻYCZKA
od 10.000 — 20 000 złotych pod gwarancją hipoteczną
Oferty sub. „Hipoteka” do administracji niniejszego pisma

Dr. N. HALTRECHT
ספּעצ.־אַרצט פאַר הויט
און געשלעכטס־ קראַנק.
נעמט אָן פון 8 ביז 9 פריה
פון 12–3 נאָכמיטאָג. און פון
8 ביז 9 אָווענד.
זונטאָג פון 9 ביז 1 בטאָג.
פּיעטריקאָווער 10
פאַר אינבעמיטעלטע
לעטשניצע־פּרייזען.

ביליגער אויספערקויף
פון פערשידענע
מאָלער שאַבלאָנען
גלייכצייטיג ווערט געזוכט
אַ יונגעל באַלר געצאָהלט
ווענדען זיך ביי ליבעל־
טשיק, אַלעי 1 מאַי 38.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11
טעלעפאָן 134-72
נעמט אָן פון 2–3 נאָכמ.
און פון $7^1/_2$–9 אָווענד.

טענץ
די מאָדערנסטע
אויפ'ן יאָהר 1931
לערן איך אויס יעדען
איינציגען, נישט אַכטענד
אויף די פעהיגקייטען.
איינשרייבען קען מען זיך
טעגליך אין מיין פּריוואַט־
וואוינונג
צעגעל־גאַס 64 64
מיט אַכטונג טאַנץ־לערער
י. זאַלצמאַן

וועכנעריד כירורגישע קליניק
„SANATO“
אַגראַראַווא 10, טעל. 213-57
1־טע און 2־טע קלאַס
ערשטקלאַסיגע אָפּזיכט איבער דער מוטער און קינד
פּריידען פון געבורט
אין 2־טע קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס־מיטלען
200 זל.
אויגען־אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. י. קראַיש
עמפּפאַנגס־שטה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.
כירורגישע אָפּטיילונג פון ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר
עמפּפאַנגס שטה'ן פון 1 ביז 2 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
M. LERNER
ספּעציאַליסט פאַר קינדער־קראַנקהייטען
זאַכאַדניאַ 64, טעל. 113-09
נעהמט אָן פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג.

Lekarz-dentysta
Stanisław Gelberg
זאַוואַדזקאַ 14, טעל. 108-33
נעמט אָן פון 10–2 נאָכמ. און פון 4–7 אָווענד

Dr. med.
J. Lubicz
כירורג־אָרטאָפּעד
Gdańska 28, tel. 183-17
צוריקגעקעהרט.
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער
איי ע.ט. פּ־אַציענטען פון זעקסטיכע אָרטאָפּעדישע,
יאָרטען, הו: קלאַרקעס אויף פּלאַטפוסען, קינסטליכע.
עמזעזען א. ז. ה. נעמט אָן פון 2,30 ביז 4,30 נאָכמ.

Dr. med.
I. Wajnberg
Cegielniana 47, tel. 126-02
צוריקגעקעהרט
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציעל פאַר לונגען און האַרץ־קראַנקהייטען
בעשטראַהלונגען אין קינסטליכע בערג־זון.
נעהמט אָן אין דערהיים פון 3–5.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל־אַרצט פאַר נירן, בלאָז און אורין־קראַנקה.
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אָן פון 12–1 און פון 4–7 אָווענד.

DR. MED.
H. LUBICZ
ספּ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנק.
אויף צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 141 32
עמפּפאַנגס־שטה'ן 8–10, 12–2, און 5–8 זונטאָג
און יו"ט 9–1. פאַר דאַמען בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

אַ זיכערע פּרנסה!
איבערצוגעבן אַ גוט־איינגעפיהרט
געשעפט
אין דער געגענד פון נאַוואָמיעסקאַ־גאַס
צו אַ צוגענגליכען פּרייז.
צו ערפאַהרען ביי ז. רעדער, צעגעלניאַ 5.

Nauka
buchalterji
amerykańskiej i włoskiej gruntownie metodą praktyczną 30 zł. kurs przez jeden miesiąc. Nauka pisania na maszynie 10 zł.
Zapisy codziennie.
Biuro „KODEKSPOL”
Cegielniana 61
Załatwia się sprawy: skarbowe, komunalne, wojskowe, handlowe, sądowe, klauzule zabezpieczenia i t. p.

וויכטיג נייעס!
פּערקויף
פון פערשיד. ביימ־
וואָלענע רעשטלעך
פּאַפּעלין, באַטיסט, לייוועגד,
מושלין, נאַנסוק א. אַ. וו.
אויף מעטער אויך אויף וואָג
צו קאָנקורענץ־פּרייזען
מ. לאַנדסבערג
לאָדז, ציגעל־גאַס 59, פּראָנט, 1. שט.

בעקאַנטמאַכונג.
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז צוליב יער
בעקוועמליכקייט פון דער געעהרטער קליענטעלע
אין ביוראָ, האָבען מיר ערעפענט אויף
Plac Dąbrowskiego 2
טעל. 156-70 פּראָנט, פּאַרטער, אין דער נאָהענט
פון סאַנד אַקרעננאַוויי און גראַדסקי
א ביוראָ א.ג. „Maszynopis“
וואו עס ווערען ערלעדיגט זעמטליכע געריכטליכע
אַנגעלעגענהייטען ווי אויך סקאַרבאָווע און קאָמונאַלע
אַכטונג! פּאָזנער און פּאָמערנער הויזירער!
ספּעציעלע אָפּטיילונג פאַר אייערע פּראָ־
טעסטירטע וועקסלען. מיט אַכטונג
יאַקוב זאַמעס און מ. זינער.

לעטשניצע
צאָהן־ערצטליכער גאַבינעט
און רענטגען־אינסטיטוט
(דיאַגנאָסטיק אויסערליכע און ליכט־טיפע טעראַפּיע)
זגערזשער 17
טעל. 116-33
וועגערעלאָגישער גאַבינעט
טעגליך טעטיג פון 1 — 2 נאָכמיטאָג.

Dr. med.
N. ROZEN
סטאָמאַטאָלאָג
קראַנקהייטען פון דויאַנסעס, גומען, ציינער א.א.וו.
צייה־רענטגירונג, רענטגען־דיאַגנאָסטיק.
אַנדזשעיאַ 7, טעל. 216-57.
עמפּפאַנגס־שעה'ן פון 3–7 נאָכמ.

יעדער איינציגער
מעבעל
האָט זיך אי־
בערצייגט,
אַז פאַר־
דיוואַנעס פּילצען, נייע מאַשינען, גאַרדעראָבען אז"וו
צאָהלט די העכסטע פּרייזען
א. ווייצמאַן
שינקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצטע
מעבעל אין גיטען צושטאַנד צו פערקויפען.

נאָכמיטאָג־חדר
פאַר קינדער, וואָס לערנען
אין פּאָוושעכנע שולע
פון י. ד. ראָזענפעלד
פּלאַץ וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6
מעלדעט, דאָס עס ווערען אָנגענומען קינדער פון
יעדע עלטער צו לערנען אַלע למודי קודש, עברית,
חומש, רש"י, תנ"ך, משניות, גמרא,
העברעאיש און יודיש.
3 זל. אַ וואָך 3 זל.
איינשרייבען פון נייע תלמידים פון 4–7 אָווענד,
געדענקט דעם אַדרעס: נייע שטאָדט 6,
קווער אָפּיציע, רעכטס, 2־טער שטאָק.

הלא חכמה תקרא ותבונה תתן קולה
אם תקח אמרי ומצותי תצפן אתך
אז תשכב בייח ושכנך כי הלך בתום
ילך בטח ומעקש דרכיו יודע
איבער דעם וואַלסט גאָר קומען אין ביוראָ
פון ד. מאַנעלאַ
וואָס איז איבערגעטראָגען געוואָרען פון
צווייטען הויף אויפ'ן ערשטען הויף
פּיעטריקאָווער 17, לינקע אָפיציגע
פּאַרטער, טעל. 124-95
וואו ס'ווערט ווייטער ערלעדיגט פּינקט־
טליך און געוויסענהאַפט געשריבען אַ־
לערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע,
האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַטיעס,
ילויזולעס, זאַכיזפּיטעשטניעס אויף אַלע
שטעט אין פּוילען, וועגען דירות אין
אויסלאַנד ראַזיסמטשע, ווי אויך איבער־
זעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
בעמ.: קלויזולעס און זאַכענזיטעשניעס ווע־
רען ביי מיר ערלעדיגט במשך פון 24 שעה
מיט אַכטונג ד. מאַנעלאַ,
פּיעטריקאָווער 17, 1־טער הויף

זאָלען אַלע
טריקאָטאַזש־סוחרים!
וויסען!
צוליב ענדע סעזאָן פערקויף איך מיט 25%
ביליגער, ווי איבעראַל אויף קלאַ אַלע
סאָרטען טריקאָטאַזשען.
מיטוואָך און דאָנערשטאָג יעדע וואָך
קומט פאַר אַ ספּעציעלער ענגראָ פערקויף.
מיט אַכטונג ה. סקאָסאָווסקי
29 נאַוואָמיעסקאַ 29
געדענקט דעם אַדרעס! טעל. 220-41.

Dr. med.
J. IMICH
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַל־אַרצט פאַר
נאָז, אויערן, האַלז־ און קעהל־קאָפּ־ קראַנקהייטען
MONIUSZKI 1, tel. 209-97.
נעמט אָן פון 5—7 אָבנט. זונטאָג און חגאות פון 1—2 נ"מ

קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

הייגט און פאלגענדע טעג!
אויסנאהמס-מייסטערווערק!
פילם וואס ענציקט! פילם וואס איבערראשט!

ליבעס-שעפטשען פון דער נאכט

דראמע פון הערצער און גרויסע ליידענשאפטען לויט דער אויסגעצייכנעטער נאוועלע פון Guido Kreutzer, רעזשירט פון בעקאנטען אייראפעאישען רעזשיסער Wiktor Jansen
די הויפט-ראלען קרעאירען:
Jan Stüwe, Lil Dagower, Aleksander Murski

געקליבענער ארקעסטער אונטער דער ליטונג פון ה' סטעפאנסקי
אנהויב פון די סעאנסען: אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יום טוב— 12 א זייגער בייטאג. דער זאל איז גוט בהייצט.

פראקטישע צושניידער-שולע
פאר הערן און דאמען-בעקליידונג פאר לאדז און אויך געגנד
פון א. אורמאז זשעלאזנא 10a

איך מאך בעקאנט, אז צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס הערשט צווישען בעלי-מלאכות האב איך דעם הנחה-פרייז פון די צושניידער-קורסען פארלענגערט ביז'ן 1-טען פעברואר וועלכע פון די שניידער-מייסטער און געזעלען ווילען געניסען פון דעם הנחה-פרייז. זאלען קומען וואס שנעלער זיך איינשרייבען אויף די פראקטישע צושניידער-קורסען, וואס וועלען זיי געבען די מעגליכקייט עקזאמינירט צו ווערען אין דער האנדווערקער-קאמער. דער דורכשניטל פון קורס ווערט דויערן 6 וואכען. פאר צוגערייזטע שילער פון דער אומגעגענד איז איינגעפירט א שנעל-קורס, וועלכער וועט נאר דויערן 3 וואכען. פאר עלטערע שניידער-מייסטער, וועלכע ווילען לערנען צושניידען האב איך איינגעארדענט א ספעציעלען סאלאן נישט זשעלאזנא 10, וואו מ'וועט דיסקרעט אויסגעלערנט צושניידען, פערשלעפט נישט די צייט, ווייל ביז דער סעזאן וועט זיך אנהייבען, קענט איהר דורכמאכען דעם קורס מיט אנ'עקזאמען, דיסקרעטע לעקציעס פון 9—11 אווענד. איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאג פון 10 פריה ביז 9 א זייגער אווענד אין לאקאל פון דער יודישער האנדווערקער-צענטראלע זשעלאנא 10a.

כשר — כשר
BAR „ROGOŻYKA"
זשעלאנא 11, טעל. 14-189

מאכט דערמיט בעקאנט, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס זיינען די פרייזען רעדוצירט ביז א מינימום:

מיטאגען פון 1.50 ◆ פלייש לויט פערלאנג
ביז 2.50 ◆ פארציעס
אויך אוועגדברויטעז 1 זל.

מיט צכ״וונג פריש בעדינונג.
BAR „ROGOŻYKA"
בעם, טעגליך ראדיא קאנצערט פון אלע אויסלענדישע סטאציעס

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזערע געעהרטע קליענטען, אז מיט'ן 1-טען יאנואר ד. י. האבען מיר געלאזט אין בעטריב פאלגענדע אפטיילונגען פון אונזער פאבריק און געמליך:

1) פארבעריי 2) אפרעטור 3) מערצעריזאציע 4) שליכטעריי 5) וויסעריי

BRACIA GEYER. Łódź, Zgierska 96, tel. 134-71 מיט אכטונג

די שענסטע
פאטאגראפישע אויפנאהמען
און סאלידע אויספיהרונג איז נור אין דעם ערשטקלאסיגען קונסט-פאטאגראפישען אטעליער
„PARISIEN"
אינה.: ה. סראקא, פראנציסקאנער 30.

עס ווערען אויסגעפערטיגט אלערליי ארבייטע, וואס אנבעטרעפט פאטאגראפיע, צ.ב. רעפראדוקציעס פון מאלער בילדער, מאשינען, ארכיטעקטור פלענער, פאבריקס לאקאלען אינערען און אויסערן אויפנאהמען, פעראיינס גרופען-בילדער, בעלער, באנקעטען, ארטיסטישע קארטען, אמאטארען פארשטעלונגען א.ז.וו. אלע אויפנאהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך מיר פערזענליך. ספעציאליסט פיר פארטרעטען, ווי אויך א גרויסער אויסוואהל פון פערשידענע ראהמען צו זעהר ביליגע פרייזען.

צופאהר מיט טראמוואי 1, 6, 14. מיט אכטונג
Zakł. Fotogr. „PARISIEN"
wł.: H. SROKA
Łódź, Franciszkańska 30.

Instytut Kosmetyczny „SŁAWA"
Piotrkowska 175, parter, m. 9, Tel. 138-76
Najnowsze metody racjonalnej Kosmetyki, Helioterapja: **lampa kwarcowa, lampa sollux.** Upiększanie na bale.
Godz. przyjęć od 10—2 i 4—8.

דאס געשעפט פון עלעקטרישע זאכען ראדיא-ארטיקלען
„ELEKTROPOL"
A. KURC
לאדז, גלובנא 22

עמפפעהלט אין א גרויסען אויסוואהל פון זשירענדאלען און לאמפען, ווי אויך אלערליי עלעקטרישע מאטעריאלען. נעהמט איבער אלערליי ארבייטען, וואס האט א שייכות מיט דעם פאך, ווי ליכט און מאטאר-אנלאגען. זעלבסט דיע רעפעראטורען א.ז.וו.
ראדיא-מיילען אין א גרויסען אויסוואהל.

ענטשולדיגונג.
דערמיט ענטשולדיגען מיר זיך פאר'ן ה' ב. משערניאקאוו (פיל: אצגע 18) פאר אונזער נישט טאקטישע האנדלונג. אלס חרטה שענקען מיר 5 זל. פאר „נותן לחם", און 5 זל. פאר „הכנסת כלה", דאריבא סקא נטם.
פאמיליע סאלאמאנטשיק, פיל: אצגע 20.
בעם.: דאס געלד איז אבגעגעבען אין אדמ. פון „נ. פאלקסבלאט"

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
נאשעזשינער 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערען	$4\frac{1}{2}$—$5\frac{1}{2}$
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	11-9 .3-$4\frac{1}{2}$
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד״ר ביבערגאל הויט און וענער. קר.	$12\frac{1}{2}$—$11\frac{1}{2}$
ד״ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד״ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד״ר שמערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$1\frac{1}{2}$—$12\frac{1}{2}$

ה'-כיום-קראנקע שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א. א. פאקען-שטעלען, מיכנאליכע כירורגישע-בעשטראהלונג, אינפראראטע מאסאושען, עלעקטריזאציע, אפעראצ. אויף פערלאנג היילען אין שטאט. אין לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, ווי אויך פראבעס און בלוט.
אימפפונגען געגען שקארלאטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען
א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי-סטאראפאלסקי
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קראנען, פאמבעס א.א.וו.

די לעטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים-ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.

נאר פאר וענערישע הויט-קראנקה. און מענער-שוועכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערוועץ-קראנקהייטען. קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. נעמט אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
— בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
האט זיך איבערגעצויגען אויף
צעגעלניאנא 36, טעל. 90-216
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וענערישע קראנקהייטען. מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 9 — 2 נאכמ. און פון 5 — 9 אווענד
פאר דאמען בעזונדערען ווארטע-צימער.

קלאנג-פילם-טעאטער
„MIMOZA"
ul. Kilińskiego 178.

פון דינסטאג, דעם 20 טען ביז מאנטאג, דעם 26-טען יאנואר איינשליסליך מעכטיגער קלאנג-פילם אין נאטור-פארבען
„דער פערזעטער"
מיט RYSZARD DIX אין דער הויפט-ראלע.
אויסער'ן פראגראם: א קלאנג-צוגאבע.
נעכסטער פראגראם: נעכסטער פראגראם:
„דער געפערליכער ראמאנס"
אין די הויפט-ראלען:
Bogusław Samborski i Betty Amano.

אנהויב 5.30, 7.30 און 9.15, שבת, זונטאג און יום-טוב 3.30 נ״מ

Zawiadomienie.
Pierwszorzędny
ZAKŁAD FRYZJERSKI
przy ul. POMORRSKIEJ 3
zawiadamia Sz. klijentelę, iż z dniem 21-go Stycznia r. b. rozpoczął swą pracę w **salonie damskim** pracownik Firmy **Kupki** p. **Tiszel.**
Polecam się łask. względom Sz. klijenteli, pozostaję
Z poważaniem **A. Ornstein.**
UWAGA: Z powodu kryzysu ceny znacznie zniżone.

„MITOL"

צולאז עס אין וואסער,
בערשט אויס דעם שמוציגען אנצוג
און דו וועסט האבען
א נייעם אנצוג
„MITOL"
איז א כשוף-מאכער
דאס איז
א כעמישע וועשעריי
ביי זיך אין דערהיים!
פרייז פון 1 שאכטעל 1.50 זל. צו בעקומען איבעראל.
גענעראל-פערטרעטער י. יאנאווסקי, שקאלנא 33.

זיכערע הילף און א רפואה
אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

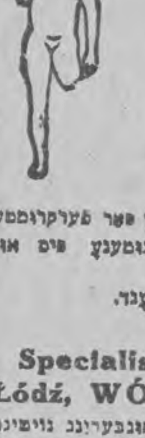

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער הינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פאלט אריין אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הייל-באנדאזשען אויסגעצייכנט גוט דורך גרויסע פראפעסא'ען מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דייטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכורעהונג בעוואוינען זיכער דעם שווערסטען און געפעהרליכסטען

גרוך, אויך פאר הויקערס ליימונגען מיט הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע גוטענע פיס און הענט, גוטענע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אווענד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 10, tel. 221-77, front, parter
בעמערקונג: דאס גרויסארטיגע ערפינדען פון די קראנקע איז אנגעערקענט געווארען דורך אויסגעצייכנעטע פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארענטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר ב״. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן סערטיפיקאטען פון דער קראנקען-קאסע

דאנקזאגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין עפענטליכע דאנקבארקייט דעם ה' דירעקטאר י. ראפאפארט, ארטאפעד, וואס געהאט אין לאדז וואלטשאנסקא 10, פאר אפערטען מיך פון מיין צוליב שווערע רופטור קראנקהייטען. דער פערלענגטער באנדאזש פון זיין מעטאדע פערהיט מיך איצט פון רופטור-וועהטאגען. דער ה' דירעקטאר האט נישט אפילו גענומען אפילו דאס געלט, ווען אלע האבען שוין געצווייפעלט אין מיין לעבען און פאר די דאזיגע איבערגעגעבענהייט דאנק איך איהם הארציג.
Boruch Mallerman.

לאנגיעריגער געריכטס-סעקרעטאר
ערטיילט און ערלעדיגט אלערליי
ביטעס, אנקלאגעס און קלאוזולעס
ספעציאליסט אין אלע מיליטער-ענינים, ווי אויך
אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפיזערס.
שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1931
ב. מאז, 10 פיעטריקאווער 10

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטע
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ „ 60— „ „ „ 4
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ „ 18— „ „ „ 8
פאר א מילימעטער-שורה: פאר'ן טעקסט ... אויסלענדער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.